YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

8 päivänä heinäkuuta 2004 *

Asiassa T-48/00,

Corus UK Ltd, aiemmin British Steel plc, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan solicitor J. Pheasant ja solicitor M. Readings, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi M. Erhart ja B. Doherty, sittemmin M. Erhart ja A. Whelan, joita avustaa barrister N. Khan, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2003/382/EY (EUVL 2003, L 140, s. 1) tai toissijaisesti alentamaan kantajalle määrätyn sakon määrää,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood sekä tuomarit J. Pirrung ja A. W. H. Meij,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19., 20. ja 21.3.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet [1]

1 Käsiteltävänä oleva asia koskee EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehtyä komission päätöstä 2003/382/EY (EYVL 2003, L 140, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös).

— —

1 — Asian taustaa koskevat tämän tuomion perustelut jätetään toistamatta. Kyseiset perustelut esitetään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, 8.7.2004 antaman tuomion 2–33 kohdassa, Kok. 2004, s. II-2501.

Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

34 Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki ja Sumitomo nostivat kanteen riidanalaisesta päätöksestä seitsemällä kannekirjelmällä, jotka toimitettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 28.2. ja 3.4.2000 välisenä aikana.

35 Kun asianosaisia oli kuultu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 18.6.2002 antamalla määräyksellä kaikki seitsemän asiaa päätettiin yhdistää suullista käsittelyä varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti. Tämän yhdistämisen seurauksena kukin seitsemän asian kantaja sai mahdollisuuden tutustua ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa kaikkiin tätä oikeudenkäyntimenettelyä koskeviin asiakirjavihkoihin. Myös prosessinjohtotoimia toteutettiin.

36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten lausumat ja niiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset kuultiin 19., 20. ja 21.3.2003 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

37 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan

— kumoaa sakon, joka kantajalle määrättiin riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen nojalla

— toissijaisesti alentaa sen sakon määrää, joka kantajalle määrättiin riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen nojalla

— määrää komission palauttamaan sakon määrän tai toissijaisesti sen määrän, jolla sakkoa alennetaan, sekä korot tai mahdollisesti sen määrän korot, jolla sakkoa alennetaan, siitä päivästä lukien, jona Corus maksoi sakon, siihen päivään asti, jona komissio sen palauttaa

— velvoittaa komission korvaamaan kantajalle tästä oikeudenkäyntimenettelystä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut

— määrää kaikista toimista, jotka ovat tarpeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanemiseksi.

38 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Vaatimus kumota riidanalaisen päätöksen 2 artikla

Kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettua kilpailusääntöjen rikkomista ei ole tapahtunut

Asianosaisten lausumat

39 Corus kiistää väitteen, jonka mukaan ne sileäpäisten putkien toimitussopimukset, jotka se teki Vallourecin, Mannesmannin ja Dalminen kanssa, olivat kilpailusääntöjen vastaisia. Corus nimittäin väittää tehneensä kyseiset sopimukset laillisista liiketaloudellisista syistä ja neuvotelleensa ne erillisesti ja itsenäisesti. Corusin mukaan komissio ei ole kyennyt esittämään näyttöä Corusin osallistumisesta menettelytapojen yhdenmukaistamiseen.

40 Kantaja väittää pitäneensä omistuksessaan Imperial-nimisen yrityksen, joka huolehti sileäpäisten OCTG-putkien viimeistelystä, vuoden 1994 maaliskuuhun asti tarkoituksenaan myydä se itsenäisenä yrityksenä. Kantaja väittää, että suljettuaan Clydesdalen tehtaansa vuoden 1991 huhtikuussa sillä ei enää ollut Imperialin toiminnan jatkamisen kannalta tarpeellisten sileäpäisten putkien sisäistä hankintalähdettä. Kantaja väittää, että säilyttääkseen kyseisen yrityksen arvon ja tehdäkseen sen mahdollisimman houkuttelevaksi mahdollisille ostajille sille oli tärkeää tehdä sopimuksia kolmansien yritysten kanssa ja varmistaa siten korkealaatuisten sileäpäisten putkien toimitukset, jotta se kykenisi pitkällä aikavälillä vastaamaan kierteitettyjen OCTG-putkien kysyntään, joka oli peräisin Yhdistyneen kuningaskunnan hyödyntämällä mannerjalustalla toimivilta öljy-yhtiöiltä. Kantajan mukaan tuotteiden laatu oli olennainen seikka, koska lopputuotteen käyttöön liittyi riskejä, jotka johtuivat muun muassa ilmastollisista ja geologisista olosuhteista Yhdistyneen kuningaskunnan hyödyntämällä mannerjalustalla Pohjanmerellä.

41 Corus esittää perustelujensa tueksi sopimuksen, jonka se vuonna 1992 teki Conoco-nimisen öljy-yhtiön kanssa, sekä tämän sopimuksen liitteenä olleet eritelmät.

Corusin mukaan kyseisistä asiakirjoista ilmenee, että Corus oli velvollinen noudattamaan Conoco-yhtiön täsmentämiä eritelmiä erityisesti niiden sileäpäisten putkien laadun osalta, joita käytettiin Corusin kierteitettyjen OCTG-putkien valmistuksessa. Corusin mukaan tuotteiden tarkastusmenettelyyn jopa kuului niiden terästehtaiden riippumaton tarkastus, jotka tuottivat Corusille sileäpäisiä putkia.

42 Corus toteaa lisäksi, että sen Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin kanssa tekemät kolme sopimusta, joiden kunkin kesto oli aluksi viisi vuotta, joita voitiin jatkaa hiljaisesti ja joilla riidanalaisen päätöksen 2 artiklan mukaan rikottiin kilpailusääntöjä, eivät voi muodostaa yhtä ainoaa sopimusta, koska ne allekirjoitettiin eri ajankohtina eli 24.7.1991, 4.12.1991 ja 9.8.1993.

43 Corusin mukaan sille oli loogista jakaa sileäpäisten putkien hankintansa kolmen eri toimittajan kesken. Se väittää, että jos toimittajia olisi ollut enemmän, se ei olisi voinut vastata asiakkaidensa odotuksiin. Corusin mukaan sen asiakkaat haluavat yleensä rajoittaa tilaamiensa putkien tuotantoon osallistuvien toimittajien lukumäärää, koska kyseisten asiakkaiden toteuttamat laatutarkastukset ovat hyvin kalliita, kun otetaan huomioon, että tuotteiden turvallisuus on niiden kyseessä olevalla toimialalla äärimmäisen tärkeää. Corus väittää sen sijaan tarvinneensa useita toimittajia suojautuakseen mahdollisten lakkojen tai valssaamo-onnettomuuksien aiheuttamilta kielteisiltä taloudellisilta seurauksilta ja ottaakseen huomioon sen, että OCTG-putkien kysyntä on hyvin epävarmaa.

44 Corus väittää lisäksi, että OCTG-putket ovat lähtökohtaisesti tuotteita, jotka valmistetaan mittatilaustyönä pitkän aikavälin toimitussopimusten mukaisesti. Siinä, että käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse viideksi vuodeksi tehdyistä toimitussopimuksista, joita voitiin hiljaisesti jatkaa, ei siis Corusin mukaan ole mitään epätavallista. Corus nimittäin väittää, että kussakin putkitilauksessa eritellään tarkoin putkien laatu ja mitat, niin että suoraa varastomyyntiä ei juurikaan tapahdu. Corus väittää lisäksi, että öljyalan toimijat pitävät tärkeänä sitä, että tilatut putket ovat saatavilla sellaisessa tarkassa määräajassa, joka vastaa kyseisten toimijoiden tarpeita, kun otetaan huomioon erityisesti öljynporauslautan huomattavat toimintakustannukset.

45 Corus väittää edellä mainittujen laatuvaatimusten perusteella, että komission riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappaleessa tekemä toteamus, että toimitussopimusten tekemisen aikaan teräsputkialalla oli rakenteellista ylikapasiteettia ja erityisesti että kyseisiä putkia voitiin tuoda Unkarista, Puolasta, Tšekkoslovakiasta ja Kroatiasta, on merkityksetön, koska kyseisistä maista peräisin olleet putket eivät olleet riittävän laadukkaita ja koska kyseiset valtiot olivat tuolloin kaiken lisäksi poliittisesti epävakaita. Corus väittää muiden mahdollisten hankintalähteiden osalta, että Latinalaisesta Amerikasta peräisin olleilla tuotteilla oli sama laatuongelma kuin Itä-Euroopan maissa valmistetuilla tuotteilla, kun Pohjois-Amerikka puolestaan oli jätettävä huomiotta, koska tämän alueen tuottajat eivät olleet osoittaneet mitään aikomusta viedä tuotteitaan maasta. Japanilaisista tuotteista Corus väittää, että niiden tuonnin esteenä olivat kuljetuskustannukset ja toimitusajat, kun otetaan huomioon erityisesti se, että OCTG-putkien hinnat olivat Euroopassa suhteellisen alhaiset. Corusin mukaan sille oli näin ollen liiketaloudellisesti loogista valita kolme yhteisön toimittajaa.

46 Corus kiistää komission riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappaleessa esittämät väitteet, joiden mukaan se, että toimitussopimuksissa vahvistettiin toimitusajaksi viisi–kuusi viikkoa ja että niissä määrättiin tuotteen toimittamatta jättämisestä ainoastaan se seuraamus, että toimittamatta jätetty tonnimäärä oli liitettävä kyseessä olevan toimittajan vuotuisiin toimitusoikeuslaskelmiin, osoittaa, että toimitusajoilla ei ollut Corusille suurtakaan merkitystä.

47 Corus väittää, että OCTG-putkien kysyntä Yhdistyneen kuningaskunnan hyödyntämällä mannerjalustalla oli epävarmaa ja että tästä seurasi, että kolmen toimittajan toimitettavina olleiden sileäpäisten putkien määrien vahvistaminen prosentteina eikä kiinteinä määrinä oli käytännössä ainoa keino kattaa koko kyseisten putkien tarve. Corus nimittäin väittää, että vain tällaisen järjestelmän avulla voitiin ottaa huomioon se, oliko sileäpäisiä putkia niillä markkinoilla, joille ne oli tarkoitettu, joko liian paljon tai liian vähän.

48 Corus väittää lisäksi, että sellaisen laskukaavan hyväksymisellä, jossa Corusin putkista maksamat hinnat sidottiin sen myymien OCTG-putkien hintoihin, oli

mahdollista ottaa huomioon se merkittävä hintojen vaihtelu, jota tämä kysynnän epävarmuus aiheutti. Corus väittää tämän osalta, että liiketaloudellisesti olisi ollut äärimmäisen vaikeaa sopia toimittajien kanssa sellaisesta kiinteästä hinnasta, joka olisi ollut riittävän alhainen, jotta Corus olisi voinut olla varma siitä, että sen tuotantoprosessin loppuvaiheessa suorittama OCTG-putkien myynti ei koskaan jäisi kannattavuusrajan alle. Corusin mukaan tietoja, jotka koskivat sen myymiä putkimääriä ja sen asiakkaiden maksamia hintoja, ei ilmoitettu Corusin toimittajille, vaikka nämä tiedot otettiinkin kyseisessä laskukaavassa huomioon. Corusin mukaan ainoastaan sileäpäisten putkien hinta, joka perustui tähän laskukaavaan, ilmoitettiin toimittajille, joilla oli lisäksi oikeus saattaa kyseisen laskukaavan moitteeton soveltaminen riippumattoman tarkastajan todennettavaksi.

49 Corus katsoo, että se komission väite, jonka mukaan yhdelläkään toimitussopimuksella ei ole mitään merkitystä erikseen tarkasteltuna, koska kyseisten sopimusten mukaan kukin toimittaja täyttää tietyn prosenttiosuuden Corusin tarpeista, on merkityksetön. Corusin mukaan nimittäin tällaisella väitteellä ei mitenkään näytetä toteen, että toimitussopimukset olisivat perustuneet jonkinlaiseen yhteistoimintaan niiden neljän eurooppalaisen tuottajan välillä, joille määrätään riidanalaisessa päätöksessä rangaistus. Corus väittää sitä vastoin tehneensä vahvistamansa kokonaisvaltaisen hankintastrategian perusteella kunkin sopimuksen itsenäisesti.

50 Corus väittää, että sen antama selitys kyseessä olevien toimitussopimusten taustalla olleesta liiketaloudellisesta logiikasta kuvaa Corusin toiminnan toisenlaiseksi, niin että komission tehtävänä on todistaa muiden seikkojen kuin kyseisten sopimusten perusteella, että ne neljä yritystä, joille määrättiin rangaistus, olivat keskenään yhteistoiminnassa (yhdistetyt asiat C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85–C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, tuomio 31.3.1993, Kok. 1993, s. I-1307, Kok. Ep. XIV, s. I-123, ns. sellu-tapaus II, julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus, s. I-1445, 195 kohta). Corus toteaa tämän osalta, että menettelytapojen samansuuntaisuutta voidaan pitää näyttönä yhteistoiminnasta ainoastaan, jos yhteistoiminta on kyseisen samansuuntaisuuden ainoa todennäköinen selitys (em. ns. sellu-tapaus II, tuomion 71 kohta).

51 Corus lisää, että komission vastineessaan esittämät väitteet, joiden mukaan edellisissä kohdissa tarkastellut toimitussopimusten määräykset sisältävät kilpailunrajoituksia, eivät missään tapauksessa osoita sitä nimenomaista kilpailusääntöjen rikkomista, joka todetaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa. Corus nimittäin väittää, että vaikka oletettaisiinkin, että kyseiset sopimusmääräykset tosiaankin ovat kilpailunvastaisia, tämä seikka ei voisi olla todiste, ei ainakaan yksinään, neljän eurooppalaisen tuottajan välisestä yhteistoiminnasta japanilaisten tuottajien syrjäyttämiseksi Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilta.

52 Corus väittää lisäksi, että ne asiakirjatodisteet, joihin komissio väitteidensä tueksi vetoaa erityisesti riidanalaisen päätöksen 91 ja 147 perustelukappaleessa, eivät vahvista, että Corusin ja muiden eurooppalaisten putkentuottajien välillä olisi ollut sopimus. Corusin mukaan komissio itsekin epäröi vastineessaan tukeutua täysin kyseisiin todisteisiin. Corusin mukaan komissio on arvioinut todisteita ristiriitaisesti, koska komissio ei selitä erityisesti sitä, miten ja miksi Corusin ja Vallourecin välinen kahdenkeskinen sopimus, josta vuoden 1990 muistiot ovat komission mukaan todisteina, muutettiin neljän eurooppalaisen tuottajan väliseksi monenkeskiseksi sopimukseksi. Corus väittää tämän osalta, että jotta riidanalaisen päätöksen 2 artikla välttyisi kumoamiselta, komissio on velvollinen osoittamaan, että neljä eurooppalaista tuottajaa olivat keskenään sellaisessa yhteistoiminnassa, jossa ne tekivät sileäpäisten putkien toimitussopimukset.

53 Corus väittää lisäksi, että koska Dalminen katsotaan syyllistyneen riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen joulukuusta 1991 alkaen, vuodelta 1993 peräisin oleva näyttö on merkityksetön sen seikan osalta, joka koskee perussääntöjen väitettyä muuttamista parannetuiksi perussäännöiksi. Corus toteaa lisäksi, että komissio oli väitetiedoksiannossa katsonut, että vuoden 1990 muistiot olivat todisteina neljän eurooppalaisen tuottajan välisestä sopimuksesta, mutta että se hylkäsi tämän arvion riidanalaisessa päätöksessä.

54 Corus tarkastelee sitten tiettyjä muistioita, jotka analysoidaan riidanalaisen päätöksen 78–81 perustelukappaleessa ja joihin vedotaan sitten kyseisen päätöksen

147 perustelukappaleessa, eli komission asiakirjavihon sivulla 15622 toistettua, 23.3.1990 päivättyä muistiota, jonka otsikkona on Pohdintoja VAM-sopimuksen jatkamisesta (jäljempänä VAM-sopimuksesta tehtyjä pohdintoja koskeva muistio), asiakirjavihon sivulla 15610 toistettua, 2.5.1990 päivättyä muistiota, jonka otsikkona on Strategisia pohdintoja VLR-suhteista (jäljempänä strategisia pohdintoja koskeva muistio), ja 24.7.1990 pidettyä kokousta koskevaa muistiota. Corus ei tämän osalta nimenomaisesti kommentoi asiakirjavihon sivulla 15596 toistettua päiväämätöntä muistiota, jonka otsikkona on BSC-kokous ja joka mainitaan riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappaleessa sekä väitetiedoksiannon 56 kohdassa. Corus toteaa, että VAM-sopimuksesta tehtyjä pohdintoja koskeva muistio ja strategisia pohdintoja koskeva muistio ovat Vallourecin toimihenkilöiden laatimia ja ilmaisevat ainoastaan niiden laatijoiden henkilökohtaisen mielipiteen. Corusin mukaan kyseiset muistiot eivät siis todista millään tavalla, että Vallourecin ja Corusin välillä olisi ollut sopimus. Corusin mukaan komissio tukeutui väärin siihen seikkaan, jonka mukaan kyseisissä kahdessa muistiossa ehdotetaan muun muassa sellaista ratkaisua, joka vastaa sitä sopimusta, jonka komissio väittää riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa olleen voimassa. Corusin mukaan VAM-sopimuksesta tehtyjä pohdintoja koskevan muistion laatija hylkäsi nimenomaisesti kyseisen ratkaisun sillä perusteella, että sitä oli lähes mahdoton toteuttaa, ja suositteli sellaista toista ratkaisua, jonka avulla Corus saattoi valita vapaasti sileäpäisten putkien hankintalähteensä.

55 Corus väittää 24.7.1990 pidettyä kokousta koskevan muistion osalta, että ne Corusin toimihenkilöt, jotka osallistuivat kyseiseen kokoukseen, jäivät kaikki eläkkeelle vuoden 1997 elokuussa ja että se voi näin ollen vain rajallisesti arvioida kyseistä asiakirjaa. Corusin mukaan kyseisestä muistiosta ei ilmene selvästi, mitkä esitetyistä huomautuksista kuvastavat kokouksen sisältöä ja mitkä puolestaan kokouspöytäkirjan laatijan henkilökohtaista mielipidettä. Corusin mukaan kyseisestä muistiosta on myös mahdoton päätellä, että Corus ja Vallourec olisivat sopineet erityisestä menettelytavasta. Corus toteaa lopuksi, että sikäli kuin komissio vetoaa kyseiseen muistioon osoittaakseen, että neljän eurooppalaisen tuottajan välillä oli sopimus, olemassa ei ole todisteita sellaisista lisäkeskusteluista, joihin Dalmine ja Mannesmann olisivat osallistuneet.

56 Corus lähetti Vallourecille 22.1.1993 telekopion, jonka otsikkona on BS-yhteistyösopimus (BS cooperation agreement, jonka liitteinä ovat 21.1.1993 päivätty kirje ja 13-sivuinen luottamuksellinen muistio), joka toistetaan komission asiakirjavihon sivulla 4626 ja joka analysoidaan riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappaleessa, ja Corus väittää kyseisestä telekopiosta, ettei se ole todiste minkäänlaisesta yhteistoiminnasta. Corusin mukaan kyseinen telekopio on osa neuvotteluja, jotka Corus

käynnisti Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin kanssa ja joissa pyrittiin tutkimaan yhteensovitetun rationalisointisuunnitelman mahdollisuutta, eikä se ole millään tavalla todiste lainvastaisesta salaisesta yhteistyöstä. Corus korostaa erityisesti, että BS-yhteistyösopimusta koskevassa telekopiossa kaavaillaan kansallisten valvontaviranomaisten kuulemista ennen minkäänlaisen liiketoimen toteuttamista.

57 Corusin mukaan BS-yhteistyösopimusta koskevasta telekopiosta ilmenee lisäksi, että Corus pyrki vähentämään osuutensa saumattomien putkien markkinoista marginaaliseksi, joten kyseinen asiakirja ei voi olla todiste siitä, että Corus olisi rikkonut kilpailusääntöjä, kuten komissio väittää. Corus nimittäin väittää, että sillä ei enää ollut liiketaloudellista intressiä kyseessä oleviin toimitussopimuksiin sen jälkeen, kun se oli myynyt Imperial-yrityksen Vallourecille vuoden 1994 maaliskuussa.

58 Corus katsoo sen asiakirjan osalta, jonka otsikkona on Saumattomien teräsputkien järjestelmä Euroopassa ja markkinakehitys (Seamless Steel tube System in Europe and Market Evolution), joka toistetaan komission asiakirjavihon sivulla 2051 (jäljempänä teräsputkijärjestelmää koskeva asiakirja) ja joka analysoidaan riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappaleessa, että kyseessä on Dalminen sisäinen asiakirja, joka ei ole todiste Corusin osallistumisesta lainvastaisen salaisen yhteistyön muodostaviin keskusteluihin.

59 Komissio väittää ensinnäkin, että edellä 50 kohdassa mainitussa ns. sellu-tapaus II:ssa annetun tuomion 71 kohta, johon Corus tukeutuu, on merkityksellinen ainoastaan niissä tilanteissa, joissa komissio pyrkii todistamaan yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolon yksinomaan sillä perusteella, että se osoittaa menettelytapojen olevan samansuuntaisia. Komission mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien toimitussopimusten määräykset sen sijaan itse kuvastavat nimenomaisesti sopimuspuolten aikomusta varmistua siitä, että Corus pysyy perussäännöissä tarkoitettuna kansallisena tuottajana. Komission mukaan tämä väite saa lisäksi tukea tietyistä kirjallisista todisteista.

60 Komissio katsoo lisäksi, että väite, jonka mukaan kolme sileäpäisten putkien toimitussopimusta neuvoteltiin erillisesti ja itsenäisesti, on ristiriidassa sen seikan kanssa, että kunkin sopimuksen mukaan Corus osti kultakin toimittajalta putkia kiinteän prosenttiosuuden mukaisesti.

61 Komissio toteaa lisäksi, että Corusin väite, jonka mukaan tällä oli mahdollisuus tehdä toimitussopimuksia ainoastaan yhteisön tuottajien kanssa, on epäuskottava. Komission mukaan myös toimitusaikojen tärkeyttä koskevat väitteet ovat ristiriidassa Corusin omien sopimusten määräysten kanssa. Tuotteiden laadun tärkeyttä koskevat väitteet puolestaan ovat komission mukaan ristiriidassa sen seikan kanssa, että Corus itse ehdotti sileäpäisten putkien ostamista kolmansien maiden tuottajilta, kuten riidanalaisessa päätöksessä todetaan (78 perustelukappale).

62 Komissio lisää, että riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappaleessa viitataan rakenteelliseen ylikapasiteettiin, myös yhteisössä, joten Corusin väitteet, joiden mukaan Itä-Euroopan tuottajien tarjoamat putket eivät olleet riittävän laadukkaita, ovat komission mukaan merkityksettömiä.

63 Komissio katsoo joka tapauksessa, että Corusin väitteet, joilla se pyrkii todistamaan, että kolmen yhteisön tuottajan kanssa neuvotteleminen oli loogista, ovat tehottomia, koska juuri se, että Corus ja kyseiset tuottajat suostuivat pitämään Corusin toimintaa yhteisenä hyödykkeenä, joka jaetaan niiden kesken rajoittavien toimitussopimusten avulla, merkitsee lainvastaista salaista yhteistyötä.

64 Komissio väittää, että vaikka Corus kykenisikin osoittamaan, että sileäpäisten putkien ostaminen kultakin kolmelta toimittajalta tietyn prosenttiosuuden mukaisesti oli Corusille liiketaloudellisesti edullista, kunkin sopimuksen tällaisella määräyksellä rajoitettaisiin joka tapauksessa kilpailua, kuten riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappaleessa todetaan.

65 Komissio katsoo joka tapauksessa, että sellainen väite ei pidä paikkaansa, että Corusin ostojen jakaminen prosenttiosuuksien mukaan oli Corusille ainoa tapa kattaa varmasti sen koko sileäpäisten putkien vaihteleva tarve. Komissio väittää, että useiden sellaisten puitesopimusten tekemisellä, joissa olisi toimittajien kanssa vahvistettu yksittäishinnat, olisi voitu päästä samaan liiketaloudelliseen tavoitteeseen.

66 Komissio katsoo sen toimitussopimusten määräyksen osalta, jossa sileäpäisten putkien hinta vahvistetaan Corusin kierteitettyjen putkien jälleenmyynnistä saaman hinnan mukaan, että jokainen valmistaja, joka ostaa tuotteen jälleenmyydäkseen sen kyseisen tuotteen viimeistelyn jälkeen, kantaa riskin siitä, että hinnat laskevat lopputuotteiden markkinoilla. Komission mukaan Corus ei selitä, miksi käsiteltävänä olevassa asiassa oli tarpeen poistaa kyseinen riski. Komission mukaan Corus ei selitä myöskään sitä, miksi sileäpäisten putkien toimittajien oli suostuttava jakamaan kyseinen liiketaloudellinen riski.

67 Riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappaleessa kuvataan sitä seikkaa, jonka mukaan sileäpäisten putkien hinnan vahvistamista koskeva laskukaava edellytti sellaisten liiketaloudellisten tietojen vaihtoa, joiden on oikeuskäytännön mukaan pysyttävä luottamuksellisina (asia T-141/94, Thyssen Stahl v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-347, 403 kohta ja asia T-151/94, British Steel v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-629), ja Corusin esittämät väitteet kyseisen menetelmän käytön perustelemiseksi eivät komission mukaan ole vakuuttavia. Corusin myymästä kierteitettyjen putkien määrästä komissio huomauttaa, että toimittajat kykenivät hyvin helposti laskemaan Corusin suorittaman kyseisten tuotteiden kokonaismyynnin, koska kukin toimittaja täytti kiinteän prosenttiosuuden Corusin tarpeista.

68 Niistä todisteista, jotka ovat peräisin vuosilta 1990 ja 1993 ja jotka mainitaan riidanalaisen päätöksen 78–81 perustelukappaleessa, komissio väittää ensinnäkin, että niihin ei kyseisessä päätöksessä vedota sitovan sopimuksen olemassaolon osoittamiseksi vaan sellaisten toimitussopimusten tekemisen taustalla olevien aikomusten paljastamiseksi, joihin komissio suoraan tukeutuu todistaakseen riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen.

69 Corus väittää, että riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä selvästi, miten Corusin ja Vallourecin välinen sopimus muutettiin myöhemmin neljän osapuolen väliseksi sopimukseksi, ja komissio toteaa tästä väitteestä ensinnäkin, että tämä jälkimmäinen sopimus laadittiin perussääntöjen noudattamista koskevan laajemman sopimuksen mukaisesti, joka todetaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa ja johon kyseessä olevat neljä eurooppalaista tuottajaa liittyivät vuonna 1990. Komissio siis väittää, että vuonna 1990 Corus ja Vallourec tekivät riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa kuvatun sopimuksen ja määräsivät siinä alusta alkaen, että Dalmine ja Mannesmann osallistuisivat kyseiseen sopimukseen. Komissio selittää, että Dalminen ja Mannesmannin täytyi liittyä tähän toiseen sopimukseen ennen toimitussopimusten allekirjoitusta mutta että tämän liittymisen tarkkaa ajankohtaa koskevien todisteiden puuttuessa se katsoi kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen alkaneen Dalminen ja Mannesmannin osalta vasta kyseisten toimitussopimusten allekirjoituspäivästä. Komission mukaan on siis joka tapauksessa selvää, että Corus ja ainakin Vallourec olivat kyseisen perussääntöjen noudattamista koskevan sopimuksen osapuolia vuodesta 1990. Komissio väittää lisäksi, että kyseiset neljä sopimuspuolta kokoontuivat vuonna 1993 ja että ne kaikki liittyivät tuolloin kyseiseen sopimukseen.

70 Corusin mukaan toimitussopimusten lausekkeisiin sisältyvät väitetyt kilpailunrajoitukset eivät ole niitä kilpailunrajoituksia, jotka muodostavat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen, ja komissio toteaa tästä väitteestä, että kyseiset rajoitukset edustavat ainoastaan kyseisen sopimuksen kirjallista osaa ja että tämän sopimuksen toista osaa ei toisteta missään asiakirjassa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

71 Aivan aluksi on hylättävä Corusin väite, jonka mukaan tämä olisi antanut riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettujen toimitussopimusten taustalla olevasta liiketaloudellisesta logiikasta selityksen, joka valottaa eri tavalla komission toteen näyttämiä seikkoja ja jonka nojalla näin ollen voidaan korvata komission tosiasioille antama selitys, josta se päättelee yhteisön kilpailusääntöjä rikotun, toisella todennäköisellä selityksellä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 29/83 ja 30/83,

CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomio 28.3.1984, Kok. 1984, s. 1679, 16 kohta; edellä 50 kohdassa mainittu ns. sellu-tapaus II, tuomion 126 ja 127 kohta ja yhdistetyt asiat T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschaapij ym. v. komissio, tuomio 20.4.1999, Kok. 1999, s. II-931, 725 kohta, ns. PVC II -tapaus). Näin ollen on todettava, että se väite on merkityksetön, jonka mukaan komission tehtävänä on käsiteltävänä olevassa asiassa todistaa muulla tavalla kuin toimitussopimuksiin viittaamalla, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitettujen yritysten välillä oli kartelli.

72 On nimittäin todettava, että oikeuskäytäntö, johon Corus tämän osalta perustaa näkemyksensä, koskee tilannetta, jossa komissio tukeutuu ainoastaan kyseessä olevien yritysten toimintaan markkinoilla päätelläkseen siitä, että kilpailusääntöjä on rikottu (ks. vastaavasti edellä 71 kohdassa mainittu ns. PVC II -tapaus, tuomion 727 ja 728 kohta). Erityisesti on todettava, että todistelusääntö, joka mainitaan edellä 50 kohdassa mainitussa ns. sellu-tapaus II:ssa annetun tuomion 71 kohdassa, on merkityksellinen ainoastaan niissä tilanteissa, joissa komissio pyrkii todistamaan yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolon yksinomaan sillä perusteella, että menettelytavat ovat samansuuntaisia. Näin ei ole asia käsiteltävänä olevassa asiassa, koska todettu rikkominen perustuu itse toimitussopimusten määräyksiin, jotka komissio väittää yhteisön kilpailusääntöjen vastaisiksi (ks. riidanalaisen päätöksen 110 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet), ja koska komissio vetoaa väitteensä tueksi myös tiettyihin kirjallisiin lisätodisteisiin (ks. riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet).

73 Näin ollen on katsottava, että vaikka Corusin oletettaisiinkin kyenneen osoittamaan, että kolmen toimitussopimuksen tekeminen Vallourecin, Dalminen ja Mannesmannin kanssa oli objektiivisesti sen liiketaloudellisen intressin mukaista, tämä seikka ei millään tavalla kumoaisi sitä komission väitettä, jonka mukaan kyseiset sopimukset olivat lainvastaisia. Kilpailunvastaiset menettelytavat nimittäin ovat hyvin usein yksittäisten yritysten liiketaloudellisen intressin mukaisia, ainakin lyhyellä aikavälillä.

74 Komissio kuvaa toimitussopimusten tarkoitusta ja vaikutusta riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleessa seuraavasti:

"Sopimusten kohteena oli Pohjanmeren markkinoiden OCTG-markkinajohtajan sileäpäisten putkien toimitukset, ja niiden tavoitteena oli säilyttää kotimainen valmistaja Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, jotta tuottajaklubissa sovittua 'fundamentals'-sääntöä voitaisiin noudattaa. Sopimusten pääasiallisena tavoitteena ja seurauksena oli kilpailija [Corusin] (Vallourecin vuodesta 1994 alkaen) kaikkien toimitustarpeiden jakaminen [Mannesmannin], Vallourecin ja Dalminen kesken. Sopimusten perusteella sileäpäisten putkien ostohinta tehtiin riippuvaiseksi [Corusin] myymien kierteitettyjen putkien hinnasta. Niihin sisältyi myös [Corusille] asetettu toimitusrajoitus (Vallourecille helmikuusta 1994), ja niissä velvoitettiin [Corus] ilmoittamaan kilpailijoilleen käyttämänsä hinnat ja myymänsä määrät. Lisäksi [Mannesmann], Vallourec (helmikuuhun 1994) ja Dalmine sitoutuivat toimittamaan kilpailijalleen ([Corusille], Vallourecille maaliskuusta 1994 alkaen) ennalta määrittämättömän määrän."

75 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyt toimitussopimusten määräykset vahvistavat ne tosiseikat, joihin vedotaan riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleessa sekä sen 78–82 ja 153 perustelukappaleessa. Kyseisissä sopimuksissa määrätään erityisesti Corusilla olevien sileäpäisten putkien toimitustarpeiden täyttämisestä kyseisen kolmen muun eurooppalaisen tuottajan kesken (Vallourec 40 prosenttia, Dalmine 30 prosenttia ja Mannesmann 30 prosenttia) ja Corusin sileäpäisistä putkista maksaman hinnan vahvistamisesta sellaisen matemaattisen kaavan mukaan, jossa otetaan huomioon Corusin kierteitetyistä putkistaan saama hinta.

76 Näiden toteamusten valossa on riittävää panna merkille, että toimitussopimusten tarkoituksena ja vaikutuksena oli korvata ainakin kyseisten neljän eurooppalaisen tuottajan välisen kilpailun riskit sen voiton neuvotellulla jakamisella, joka saataisiin Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla mahdollisesti suoritettavasta kierteitettyjen putkien myynnistä (ks. vastaavasti yhdenmukaistettujen menettelytapojen osalta yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-491, 3150 kohta, ns. sementti-tapaus).

77 Kullakin toimitussopimuksella Corus asetti kilpailijoilleen sellaisia velvoitteita, että nämä eivät enää kyenneet todelliseen kilpailuun Corusin kotimarkkinoilla, eivätkä kykenisi siihen jatkossakaan.

78 Uhraamalla hankintojen tekemisen vapautensa Corus nimittäin vahvisti asemaansa kotimarkkinoillaan, koska kolme sen mahdollisista kilpailijoista Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoilla sitoivat toimintansa Corusin toimintaan siten, että niiden suorittama sileäpäisten putkien myynti väheni, jos Corusin suorittama kierteitettyjen putkien myynti väheni. Myös se voittomarginaali, jonka kyseiset kolme toimittajaa saivat siitä sileäpäisten putkien myynnistä, jonka ne sitoutuivat suorittamaan, pieneni siinä tapauksessa, että Corusin kierteitetyistä putkistaan saama hinta laski. Näin ollen oli käytännössä mahdotonta, että kyseiset kolme tuottajaa pyrkisivät todelliseen kilpailuun Corusin kanssa Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoilla, erityisesti hintojen osalta (ks. riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappale).

79 Suostumalla kyseisiin sopimuksiin kukin Corusin kanssa kilpaillut yhteisön yritys päinvastoin takasi itselleen välillisen osuuden Corusin kotimarkkinoista ja osan siitä johtuvista voitoista. Nämä edut saadakseen ne luopuivat käytännössä mahdollisuudesta myydä kierteitettyjä putkia Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, ja erityisesti allekirjoitettuaan 9.8.1993 kolmannen sopimuksen, jolla Mannesmannille myönnettiin jäljellä ollut 30 prosentin toimitusosuus, ne luopuivat mahdollisuudesta toimittaa Corusille sileäpäisiä putkia suuremman osuuden kuin sen, joka niille kullekin oli etukäteen osoitettu. Lisäksi ne hyväksyivät kalliin, ja siten liiketaloudellisesti epätavallisen, velvollisuuden toimittaa kilpailijalleen Corusille sellaisia putkimääriä, jotka määriteltiin etukäteen ainoastaan Corusin suorittaman kierteitettyjen putkien myynnin perusteella.

80 On todettava, että jos toimitussopimuksia ei olisi ollut, kolmella muulla eurooppalaisella tuottajalla kuin Corusilla olisi tavallisesti ollut, kun perussäännöt jätetään huomiotta, todellinen tai ainakin potentiaalinen liiketaloudellinen intressi kilpailla Corusin kanssa Yhdistyneen kuningaskunnan kierteitettyjen putkien markkinoilla sekä kilpailla keskenään sileäpäisten putkien toimituksista Corusille.

81 Lisäksi on todettava, että kukin toimitussopimus tehtiin aluksi viideksi vuodeksi eli suhteellisen pitkäksi ajaksi, mikä osoittaa kyseisten sopimusten kilpailunvastaisuuden ja vieläpä vahvistaa sitä.

82 Lisäksi on todettava komission tavoin, että sileäpäisten putkien hinnan vahvistamisessa käytetty laskukaava, josta määrätään kussakin kolmessa toimitussopimuksessa, merkitsi sellaisten liiketaloudellisten tietojen lainvastaista vaihtoa (ks. riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappale; ks. myös kyseisen päätöksen 111 perustelukappale), joiden on pysyttävä luottamuksellisina sen uhalla, että kilpailevien yritysten liiketaloudellisen päätöksenteon riippumattomuus vaarantuu (ks. vastaavasti edellä 67 kohdassa mainittu asia Thyssen Stahl v. komissio, tuomion 403 kohta ja edellä 67 kohdassa mainittu asia British Steel v. komissio, tuomion 383 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

83 Corusin esittämät perustelut, joiden mukaan sen myymiä putkimääriä ja sen asiakkaiden maksamia hintoja koskevia tietoja ei ilmoitettu Corusin toimittajille, eivät voi käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa toimia todisteina siitä, ettei Corus syyllistynyt kilpailusääntöjen rikkomiseen.

84 Corusin myymien kierteitettyjen putkien määristä on todettava, että toimittajat kykenivät laskemaan ne helposti, koska kukin niistä lähtökohtaisesti huolehti Corusin toimitustarpeista kiinteän prosenttiosuuden mukaan.

85 Hintojen osalta pitää paikkansa, ettei Corus ilmoittanut kierteitetyistä putkistaan saamiaan hintoja sellaisinaan sopimuskumppaneilleen. Tämän osalta sopimusvelvoitteiden laajuutta siis liioitellaan riidanalaisen päätöksen 111 perustelukappaleeseen sisältyvässä toteamuksessa, jonka mukaan toimitussopimuksissa "velvoitettiin [Corus] ilmoittamaan kilpailijoilleen käyttämänsä hinnat". Komissio kuitenkin perustellusti totesi riidanalaisen päätöksen 153 perustelukappaleessa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että kierteitettyjen putkien hinnat olivat matemaattisessa suhteessa sileäpäisten putkien hintoihin, joten kyseessä olevat kolme toimittajaa saivat tarkkoja tietoja Corusin myymien kierteitettyjen putkien kaikkien hinnanvaihtelujen suunnasta, ajankohdasta ja laajuudesta.

86 On todettava, että näiden tietojen ilmoittaminen kilpailijoille rikkoo EY 81 artiklan 1 kohtaa ja että tämän rikkomisen laatu on olennaisilta osiltaan sama, olipa kyse itse kierteitettyjen putkien hintojen ilmoittamisesta tai pelkästään niiden vaihtelua koskevien tietojen ilmoittamisesta. Näin ollen on katsottava, että edellisessä kohdassa todettu epätarkkuus on merkityksetön riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen laajemmassa yhteydessä ja että se ei näin ollen mitenkään vaikuta kyseisen rikkomisen toteamiseen.

87 Corus väittää yleisemmin, että edellisissä kohdissa todetut kilpailunrajoitukset eivät ole niitä kilpailunrajoituksia, jotka muodostavat komission riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa toteaman nimenomaisen kilpailusääntöjen rikkomisen, ja tästä väitteestä on palautettava mieleen, että kyseisiä rajoituksia selostetaan selvästi kyseistä kilpailusääntöjen rikkomista kuvaavissa riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa, erityisesti edellä 74 kohdassa sanatarkasti lainatussa 111 perustelukappaleessa. Vaikka riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa todetaankin, että toimitussopimukset tehtiin "1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen yhteydessä", siitä ilmenee selvästi, että juuri kyseisten kilpailunvastaisten sopimusten tekeminen sinänsä muodostaa kyseisessä 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen.

88 Tämän analyysin paikkansapitävyyden vahvistaa joka tapauksessa se, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 2 kohdassa komissio tekee kunkin eurooppalaisen tuottajan osalta todetun kilpailusääntöjen rikkomisen keston riippuvaiseksi siitä ajasta, jonka ne sopimukset, joiden osapuolia kukin tuottaja oli, pidettiin voimassa.

89 Nämä toteamukset riittävät myös sen Corusin väitteen hylkäämiseen, jonka mukaan komissio ei ole osoittanut, että neljä eurooppalaista tuottajaa olivat keskenään yhteistoiminnassa siten kuin riidanalaisessa päätöksessä selostetaan. Olipa kyseisten neljän eurooppalaisen tuottajan välinen yhteistoiminta todellisuudessa miten laajaa tahansa, on todettava, että kukin niistä allekirjoitti yhden — paitsi Corus, joka allekirjoitti kolme — niistä toimitussopimuksista, joilla rajoitetaan kilpailua ja jotka kuuluvat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettuun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomiseen.

90 Näin ollen komission ei olisi enää tarvinnut tukeutua toimitussopimusten ulkopuoliseen näyttöön osoittaakseen riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei siis ole tarpeen tutkia tämän kanneperusteen arvioimiseksi kaikkia kantajan tämän osalta esittämiä väitteitä.

91 Tämän kanneperusteen yhteydessä, ja sikäli kuin kyseisten neljän yhteisön tuottajan välillä olleen yhteistoiminnan laajuus riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen osalta on merkityksellinen tiettyjen muiden kanneperusteiden arvioimiseksi, on kuitenkin syytä analysoida tiettyjä komission käsiteltävänä olevassa asiassa laatimaan asiakirjavihkoon sisältyviä asiakirjoja sen Corusin väitteen arvioimiseksi, että kolme kyseessä olevaa toimitussopimusta tehtiin eri ajankohtina ja että komissio ei näin ollen voinut päätellä niistä sellaista yhtä ainoaa kilpailusääntöjen rikkomista, jossa kyseiset neljä eurooppalaista tuottajaa olisivat olleet mukana.

92 VAM-sopimuksesta tehtyjä pohdintoja koskeva, 23.3.1990 päivätty asiakirja on tämän osalta erityisen merkityksellinen. Verluca kaavailee kyseisen asiakirjan kohdassa Skenaario II mahdollisuutta "saada japanilaiset suostumaan siihen, että ne pysyvät poissa [Yhdistyneen kuningaskunnan] markkinoilta ja että ongelma ratkaistaan eurooppalaisten kesken". Hän jatkaa, että "tällaisessa tapauksessa sileäpäisten putkien toimitukset jaettaisiin tosiasiallisesti [Mannesmannin], [Vallourecin] ja Dalminen kesken". Seuraavassa kappaleessa hän toteaa, että "[Vallourecin] suorittama myynti kannattaisi todennäköisesti sitoa sekä [Corusin] myymien VAM-putkien hintaan että niiden määrään". Koska tämä viimeinen lause vastaa tarkoin sen sopimuksen olennaisia määräyksiä, jonka Vallourec ja Corus tekivät 16 kuukautta myöhemmin, on selvää, että Vallourec todella hyväksyi kyseisen strategian ja että kyseinen sopimus allekirjoitettiin tämän strategian täytäntöönpanemiseksi.

93 Myös se Corusin väite on hylättävä, että perussääntöjen sen osan vahvistaminen, jonka mukaan japanilaisten tuottajien on kunnioitettava eurooppalaisten tuottajien kotimarkkinoita, ei ole se niistä strategisia pohdintoja koskevassa muistiossa ja VAM-sopimuksesta tehtyjä pohdintoja koskevassa muistiossa kaavailluista kolmesta ratkaisusta, jonka Verluca valitsi kyseisten muistioiden päätelmänä. Näiden kahden muistion sanamuodosta nimittäin ilmenee selvästi, että niiden laatija kannatti

valitsemaansa ratkaisua ja hylkäsi sen vain vastentahtoisesti sillä perusteella, ettei se ollut toteutuskelpoinen. Strategisia pohdintoja koskevassa muistiossa todetaan erityisesti, että "[Vallourecille] edullisin ratkaisu" perustui siihen oletukseen, että "eurooppalaiset saisivat japanilaiset kunnioittamaan Yhdistynyttä kuningaskuntaa Buttressin ja Premiumin osalta". Verluca hylkää tämän ratkaisun kyseisessä muistiossa ainoastaan sillä perusteella, että hän "ei valitettavasti usko, että tämä ratkaisu — — voisi toimia". Näin ollen on todettava, että koska tämä ratkaisu pantiin täytäntöön vuodesta 1991 alkaen, sen tilapäinen hylkääminen kyseisissä muistioissa on merkityksetöntä.

94 Lisäksi on todettava, että se seikka, että käytännössä identtinen sopimus allekirjoitettiin myöhemmin yhtäältä Corusin ja toisaalta Vallourecin ja sitten Dalminen ja lopuksi Mannesmannin välillä, niin että vuodesta 1993 alkaen Corus todella hankki tarvitsemansa sileäpäiset putket pelkästään kyseisiltä kolmelta yhtiöltä, kuten Verluca oli kaavaillut, vahvistaa, että kyseiset kolme sopimusta varmasti tehtiin yhteisen eurooppalaisen strategian noudattamiseksi. Kuten komissio toteaa, Vallourec ensin suunnitteli tämän strategian ja teki toimitussopimuksen Corusin kanssa. Sitten Dalmine ja Mannesmann liittyivät tähän Vallourecin ja Corusin väliseen yhteistoimintaan, mistä on todisteena se, että sekä Dalmine että Mannesmann tekivät toimitussopimuksen Corusin kanssa.

95 Edellä esitetystä on pääteltävä, että komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä perustellusti, että toimitussopimukset muodostivat riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen ja vahvistivat siis tämän rikkomisen olemassaolon oikeudellisesti riittävällä tavalla. Varmuuden vuoksi on myös todettava, että komission esittämä lisänäyttö vahvistaa, että se komission esittämä väite pitää paikkansa, jonka mukaan kyseiset sopimukset olivat osa laajempaa yhteistä politiikkaa.

96 Tämä kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu sen takia, että väitetiedoksianto ja riidanalainen päätös ovat keskenään ristiriidassa niiden todisteiden analysoinnin osalta, joihin vedotaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen toteen näyttämiseksi

Asianosaisten lausumat

97 Corusin mukaan riidanalaisen päätöksen 78–81 perustelukappaleessa mainittujen vuoden 1990 muistioiden väitetiedoksiannossa tehty analysointi poikkeaa riidanalaisessa päätöksessä tehdystä analysoinnista erityisesti siksi, että komissio ei kyseisen päätöksen 147 perustelukappaleessa väitä enää, että kyseiset muistiot olisivat todisteita sileäpäisiä putkia koskevasta sopimuksesta neljän eurooppalaisen tuottajan välillä.

98 Corus väittää lisäksi, että komissio vetosi riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappaleessa mainittuihin vuoden 1993 asiakirjoihin (nimittäin Corusin Vallourecille lähettämään telekopioon, jonka otsikkona on BS-yhteistyösopimus, ja teräsputkijärjestelmää koskevaan asiakirjaan) ensimmäistä kertaa riidanalaisessa päätöksessä näyttääkseen toteen sen lainvastaisen sopimuksen olemassaolon, joka koostui toimitussopimuksista. Koska Corusilla ei siis ollut tilaisuutta esittää hallinnollisen menettelyn aikana huomautuksia riidanalaisessa päätöksessä tämän osalta tehdystä analysoinnista, Corus väittää puolustautumisoikeuksiaan loukatun.

99 Komissio vastaa, että lopullisen päätöksen ei välttämättä tarvitse olla kaikilta kohdiltaan identtinen väitetiedoksiannon kanssa. Komissio väittää käsiteltävänä olevan asian osalta, että sekä väitetiedoksiannossa että riidanalaisessa päätöksessä tehdään se päätelmä, että Corus osallistui riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavaan sopimukseen ainakin yhden toisen yrityksen kanssa vuodesta 1990 alkaen ja kolmen eurooppalaisen toimittajansa kanssa vuodesta 1993 alkaen. Vaikka oletettaisiinkin, että väitetiedoksianto ja riidanalainen päätös eroavat toisistaan, se ei komission mukaan vaikuttaisi Corusin puolustautumisoikeuksiin. Näin ollen komissio väittää, että tuollainen ero voisi toimia lopullisen päätöksen kumoamisen perusteena ainoastaan, jos olisi mahdollista, että ilman tällaista väitettyä säännönvastaisuutta hallinnollinen menettely olisi

voinut johtaa toisenlaiseen lopputulokseen (asia 30/78, Distillers v. komissio, tuomio 10.7.1980, Kok. 1980, s. 2229, 26 kohta). Osoittaakseen puolustautumisoikeuksiaan loukatun Corusin olisi siis komission mukaan näytettävä toteen, että riidanalainen päätös olisi voinut olla toisenlainen, jos Corus olisi saanut tilaisuuden kiistää sellaisen sopimuksen olemassaolon, johon osallistui kolme muuta yritystä eikä pelkästään yksi. Koska Corusin mukaan mitään sopimusta ei ollut olemassa, komissio katsoo, että sen näkemys pysyy pätevänä, osallistuipa kyseessä olevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen Corusin kanssa kuinka monta yritystä tahansa, ja että Corus sai tilaisuuden puolustautua asianmukaisesti.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

100 Ensinnäkin on todettava, että väitetiedoksiannon ja lopullisen päätöksen erilaisuus merkitsee puolustautumisoikeuksien loukkaamista ainoastaan sillä edellytyksellä, ettei lopullisessa päätöksessä vahvistettua väitettä ole esitetty väitetiedoksiannossa riittävällä tavalla, jotta sen adressaatit voivat puolustautua (ks. vastaavasti edellä 76 kohdassa mainittu ns. sementti-tapaus, tuomion 852–860 kohta).

101 Lisäksi on todettava, että väitetiedoksiantoon sisältyvä arviointi on usein suppeampi kuin lopulliseen päätökseen sisältyvä arviointi, koska väitetiedoksianto on vain komission väliaikainen kannanotto. Väitetiedoksiannon ja lopullisen päätöksen väliset sanamuotoerot, jotka johtuvat näiden kahden asiakirjan eri tarkoituksesta, eivät lähtökohtaisesti ole omiaan loukkaamaan puolustautumisoikeuksia. Käsiteltävänä olevassa asiassa on näin ollen todettava, että se, että väitetiedoksiannossa ei ole kohtaa, joka vastaisi riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappaletta, jossa komissio tekee nimenomaisesti päätelmiä kyseisen päätöksen 78–81 ja 91 perustelukappaleessa tutkituista todisteista, on täysin luonnollista. Tällaisen päätelmän tekemistä väitetiedoksiannossa olisi päinvastoin saatettu pitää ennenaikaisena.

102 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappaleessa, että "Vallourec ja [Corus] — — ehdottivat käsitettä 'fundamentals improved' [parannetut perus-

säännöt]", vaikka se oli väitetiedoksiannon 63 kohdassa katsonut tämän olleen eurooppalaisten tuottajien ehdotus. Komissio ei näin ollen enää väitä riidanalaisessa päätöksessä, että Vallourecin muistiot olisivat todisteita Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla kaupan olevia sileäpäisiä putkia koskevan sopimuksen olemassaolosta jo vuodesta 1990 alkaen kaikkien neljän eurooppalaisen tuottajan välillä.

103 On todettava, että muuttamalla arviointiaan komissio tyytyi riidanalaisessa päätöksessä ottamaan huomioon ne tosiseikat, joista se katsoi voivansa esittää riittävää näyttöä, erityisesti väitetiedoksiannon adressaattien kyseiseen tiedoksiantoon antamien vastausten perusteella. Koska kyseessä olevat muistiot koskivat vain Vallourecia ja Corusia, komissio päätti kirjoittaa riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappaleen tämän osalta väitetiedoksiannon 63 kohtaa varovaisemmaksi.

104 Joka tapauksessa on todettava, että tämä sanamuotoero ei ole ollenkaan vastoin väitetiedoksiannon adressaattien intressejä vaan kuvastaa vain sitä, että komissio katsoo Vallourecin muistioiden todistusarvon kyseisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen puolesta puhuvana näyttönä rajallisemmaksi riidanalaisessa päätöksessä kuin väitetiedoksiannossa. Kyseisen sanamuotoeron ei näin ollen voida katsoa loukkaavan puolustautumisoikeuksia.

105 Corusin Vallourecille lähettämästä telekopiosta, jonka otsikkona on BS-yhteistyösopimus, ja teräsputkijärjestelmää koskevasta asiakirjasta esitettyjen väitteiden osalta puolestaan on riittävää todeta, että väitetiedoksiannon 118 kohta on kirjoitettu täsmälleen samalla tavalla kuin riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappale ja että siinä siis viitataan kyseiseen kahteen todisteeseen samalla tavalla ja samassa yhteydessä kuin riidanalaisessa päätöksessä. Lisäksi on mainittava, että toisin kuin Corus väittää, sekä väitetiedoksiannossa että riidanalaisessa päätöksessä todetaan, että BS-yhteistyösopimusta koskevassa telekopiossa viitataan niihin sopimuksiin, joista määrätään kyseisen päätöksen 2 artiklassa rangaistus: "yksi ehdotuksista oli, että Vallourecille siirrettäisiin OCTG-tuotantotoiminta jatkamalla voimassa olevia, [Corusin] ja Vallourecin sekä [Mannesmannin] ja Dalminen sileäpäisiä putkia koskevia toimitussopimuksia ja säilyttämällä samat osuudet" (väitetiedoksiannon 118 kohta ja riidanalaisen päätöksen 91 perustelukappale).

106 Tästä seuraa, että tämä kanneperuste ei ole perusteltu ja että näin ollen riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kumoamista koskeva vaatimus on hylättävä.

Vaatimus kumota riidanalaisen päätöksen 1 artikla

Kanneperuste, joka koskee riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiselle aiheutuvia seurauksia siitä, että kyseisen päätöksen 2 artiklassa todettua kilpailusääntöjen rikkomista ei ole tapahtunut

Asianosaisten lausumat

107 Kantaja väittää, että jos riidanalaisen päätöksen 2 artikla kumottaisiin, sen osoittamiseksi, että kantaja osallistui vuodesta 1991 alkaen kyseisen päätöksen 1 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, ei olisi riittävää näyttöä.

108 Kantaja katsoo ensinnäkin, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen kuvataan kyseisen päätöksen 164 perustelukappaleessa keinoksi panna täytäntöön Eurooppa–Japani-klubiin liittyvä kotimarkkinaperiaate. Kantaja väittää, että jos riidanalaisen päätöksen 2 artikla kumottaisiin, todisteena Corusin osallistumisesta riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen olisi vain se, että Corus osallistui kyseisen klubin kokouksiin.

109 Corus kuitenkin katsoo, että sen osallistuminen kyseisiin kokouksiin kuului sen strategiaan vetäytyä saumattomien putkien markkinoilta, josta se päätti jo vuonna 1987 ja jonka se pani täytäntöön sulkemalla sileäpäisiä putkia tuottaneen

Clydesdalen tehtaansa huhtikuussa 1991. Komission asiakirjavihon sivulla 4902 toistettu asiakirja, jonka otsikkona on Paper for Presidents ja johon komissio vetoaa todistaakseen Corusin osallistuneen kyseisiin kokouksiin, osoittaa Corusin mukaan sen, että kyseisissä kokouksissa käsiteltiin Euroopan terästeollisuuden mahdollista rakennemuutosta. Juuri tämän rakennemuutoksen yhteydessä Corus väittää pyrkineensä neuvottelemaan jäljellä olleen toimintansa vähentämisestä sileäpäisten putkien markkinoilla. Corusin mukaan olemassa ei ole mitään asiakirjatodisteita siitä, että Corusin osallistuminen kyseisiin kokouksiin olisi johtanut sellaiseen lainvastaiseen salaiseen yhteistyöhön, jonka komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa.

110 Komissio väittää, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen perustuu eri todisteisiin kuin niihin, joihin vedotaan kyseisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen toteen näyttämiseksi. Komissio toteaa lisäksi, että Corus ei ole kiistänyt näitä todisteita eikä myöskään markkinoiden jakamista koskevien perussääntöjen olemassaoloa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

111 Ensinnäkin on todettava, että koska riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kumoamista koskeva vaatimus hylättiin edellä esitetyistä syistä, tämä kanneperuste on lähtökohtaisesti tehoton.

112 Tämä kanneperuste nimittäin voisi olla perusteltu ainoastaan, jos komissio olisi virheellisesti tukeutunut riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen todistaakseen, että Corus osallistui siihen kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka todetaan kyseisen päätöksen 1 artiklassa. Asia olisi näin ensinnäkin, jos riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettua sileäpäisiä putkia koskevaa kilpailusääntöjen rikkomista ei olisi näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, tai toiseksi, jos ei olisi näytetty toteen, että kyseinen rikkominen koostui neljän eurooppalaisen tuottajan välisestä lainvastaisesta yhteistoiminnasta sen kilpailusääntöjen rikkomisen yhteydessä, joka tapahtui Eurooppa–Japani-klubissa japanilaisten tuottajien kanssa, joka koski tuotantoprosessin loppuvaiheeseen kuuluvia kierteitettyjen putkien markkinoita ja joka todettiin kyseisen päätöksen 1 artiklassa.

113 Edellä 71–96 kohdassa kuitenkin katsottiin, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen on näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla. Edellä 91–96 kohdassa katsottiin lisäksi, että kyseisen rikkomisen muodostavat sopimukset todella allekirjoitettiin riidanalaisen päätöksen kohteena olevien neljän eurooppalaisen tuottajan välisessä yhteistoiminnassa, jolla erityisesti pyrittiin vahvistamaan Eurooppa–Japani-klubissa tehtyä lainvastaista sopimusta.

114 Joka tapauksessa on todettava, että komissio ei riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tyytynyt katsomaan, että Corus oli osallistunut kyseisessä artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen pelkästään sen johdosta, että sen toiminta tuotantoprosessin alkuvaiheeseen kuuluvilla sileäpäisten putkien markkinoilla oli kilpailunvastaista, mikä muodostaa kyseisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen, vaan se totesi myös, että kyseinen yritys oli lisäksi suoraan osallistunut kierteitettyjen putkien markkinoiden jakamisesta tehtyyn sopimukseen muiden eurooppalaisten tuottajien ja japanilaisten tuottajien kanssa.

115 Vaikka riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen vahvistaakin arviointia, jonka komissio teki kyseisen päätöksensä 1 artiklassa toteamastaan kilpailusääntöjen rikkomisesta, tämä viimeksi mainittu rikkominen ja Corusin osallistuminen siihen perustuvat olennaisilta osiltaan eri todisteisiin kuin niihin, joita käytettiin näyttämään toteen kyseisen päätöksen 2 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen, ja erityisesti Verlucan lausumiin (ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 62–67 perustelukappale). Corus ei kuitenkaan ole kiistänyt kyseisten todisteiden merkityksellisyyttä näytettäessä toteen se kilpailusääntöjen rikkominen, joka todetaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa. Näin ollen on todettava, että vaikka oletettaisiinkin, että riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava huolimatta siitä, mitä edellä katsottiin, kyseinen kumoaminen ei voisi johtaa kyseisen päätöksen 1 artiklan kumoamiseen.

116 Niiden syiden osalta, joilla kantaja perustelee osallistumistaan Eurooppa–Japani-klubin kokouksiin, vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että jos yritys osallistuu yritysten kokouksiin, joilla on kilpailunvastainen tarkoitus, vaikkei se ottaisikaan niissä aktiivista roolia, ja jos se ei julkisesti ilmoita olevansa sitoutumatta niissä

sovittuihin asioihin antaen näin muiden osanottajien ymmärtää, että se osallistuu näistä kokouksista seuraavaan yhteisjärjestelyyn ja toimii sen mukaisesti, voidaan pitää näytettynä, että yritys osallistuu kyseisistä kokouksista seuraavaan järjestelyyn (ks. erityisesti asia T-7/89, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1711, Kok. Ep. XI, s. II-79, 232 kohta).

117 Käsiteltävänä olevassa asiassa Corus ei ole kieltänyt osallistuneensa Eurooppa–Japani-klubin kokouksiin eikä esitä, kuten edellä jo todettiin, perusteluja, jotka kyseenalaistaisivat niiden todisteiden todenperäisyyden ja todistusvoiman, joihin komissio riidanalaisessa päätöksessä vetoaa kyseisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen osalta.

118 Edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee arviointivirhettä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen keston osalta

Asianosaisten lausumat

119 Corus esittää myös kanneperusteen, jossa se väittää, että riidanalainen päätös on virheellinen sen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen keston osalta. Corusin mukaan tämän kanneperusteen on johdettava kyseisen 1 artiklan osittaiseen kumoamiseen ja Corusille määrätyn sakon määrän alentamiseen.

120 Corusin mukaan komissio ilmoittaa, että se totesi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa kuvatun kilpailusääntöjen rikkomisen alkaneen vuonna 1990, koska ennen tätä ajankohtaa oli voimassa vientirajoitussopimuksia (riidanalaisen päätöksen 108 perustelukappale). Corusin mukaan kyseisten sopimusten voimassaoloa jatkettiin vuoden 1991 alkuun, niin että kuten komissio päättelee, kilpailusääntöjä ei voitu rikkoa ennen vuotta 1991. Corus lisää, että toinen riidanalaisen päätöksen adressaatti esittää todisteen kyseisestä voimassaolon jatkamisesta. Vaadittuaan kannekirjelmässään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään etukäteen tehtävistä asian selvittämistoimista, mikäli nämä olisivat tarpeen, Corus vaatii vastauskirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää komission tai kenen tahansa kolmannen osapuolen esittämään kaikki käsiteltävänä olevan asian kannalta merkitykselliset asiakirjat, erityisesti sellaiset asiakirjat, jotka ovat todisteena vientirajoitussopimusten voimassaolon jatkamisesta.

121 Komissio toteaa, että Corus ei ole esittänyt mitään todistetta sen väitteensä tueksi, jonka mukaan Japanin hallituksen kanssa tehdyt vientirajoitussopimukset päättyivät vasta vuonna 1991. Koska sen toivominen, että kyseisen todisteen esittää jokin toinen osapuoli, ei voi toimia tehokkaana todisteena, komissio katsoo, ettei sen tarvitse vastata kyseiseen väitteeseen. Sakon määräämättä jättäminen vientirajoitussopimusten voimassaolon aikana oli komission mukaan joka tapauksessa jo myönnytys sen komission lausunnon valossa, joka koskee japanilaisten tuotteiden tuontia yhteisöön (EYVL 1972, C 111, s. 13).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

122 Ensinnäkin on pantava merkille, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 108 perustelukappaleessa, että se olisi voinut katsoa kilpailusääntöjen rikkomisen alkaneen vuonna 1977 mutta että se päätti jättää tämän tekemättä vientirajoitussopimusten olemassaolon takia. Siksi se katsoi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa, että kyseinen rikkominen alkoi vasta vuonna 1990. On todettava, että näin toimiessaan komissio teki myönnytyksen riidanalaisen päätöksen adressaateille.

123 On tärkeää panna merkille, että kumpikaan asianosainen ei ole väittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että kyseinen myönnytys olisi käsiteltävänä olevassa asiassa syytä kyseenalaistaa. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei tässä oikeudenkäyntimenettelyssä tarvitse käsitellä kyseisen myönnytyksen laillisuutta tai tarkoituksenmukaisuutta vaan ainoastaan sitä, sovelsiko komissio kyseistä myönnytystä, tehtyään sen nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen perusteluissa, asianmukaisesti käsiteltävänä olevassa asiassa. Tämän osalta on palautettava mieleen, että komission on esitettävä sellaisia täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita, joiden perusteella voidaan vakuuttua siitä, että kilpailusääntöjä on rikottu, koska kilpailusääntöjen rikkomista ja näin ollen sen kestoa koskeva todistustaakka kuuluu komissiolle (edellä 71 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomion 20 kohta; edellä 50 kohdassa mainittu ns. sellu-tapaus II, tuomion 127 kohta; yhdistetyt asiat T-68/89, T-77/89 ja T-78/89, SIV ym. v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-1403, Kok. Ep. XII, s. II-287, 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 ja 322–328 kohta ja asia T-62/98, Volkswagen v. komissio, tuomio 6.7.2000, Kok. 2000, s. II-2707, 43 ja 72 kohta).

124 Näin ollen edellä kuvatussa myönnytyksessä tehdään väitetystä vientirajoitussopimusten voimassaolon päättymisestä ratkaiseva peruste sen arvioimiseksi, oliko kilpailusääntöjen rikkomisen katsottava alkaneen vuonna 1990. Koska kyse on kansainvälisistä sopimuksista, jotka tehtiin kansainvälisistä kauppa- ja teollisuusasioista vastaavan ministeriön edustaman Japanin hallituksen ja komission edustaman yhteisön välillä, on todettava, että komission olisi hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti pitänyt säilyttää asiakirja-aineisto, joka vahvistaisi kyseisten sopimusten voimassaolon päättymisajankohdan. Sen olisi näin ollen pitänyt kyetä esittämään kyseinen asiakirja-aineisto ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Komissio kuitenkin totesi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että se oli etsinyt arkistoistaan, muttei kyennyt esittämään, asiakirjoja, jotka osoittaisivat kyseisten sopimusten voimassaolon päättymisajankohdan.

125 Vaikka kantaja ei yleisesti voikaan siirtää todistustaakkaa vastaajalle vetoamalla seikkoihin, joita se ei voi näyttää toteen, todistustaakan käsitettä ei voida käsiteltävänä olevassa asiassa soveltaa komission hyväksi tämän tekemien kansainvälisten sopimusten voimassaolon päättymisajankohdan osalta. Se selittämätön seikka, että komissio ei kykene esittämään todisteita seikasta, joka koskee sitä niin välittömästi, riistää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta mahdollisuuden ratkaista asia tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista siltä osin kuin kysymys

on kyseisten sopimusten voimassaolon päättymispäivästä. Olisi hyvän oikeudenhoidon periaatteen vastaista siirtää tämän komission kyvyttömyyden seuraukset riidanalaisen päätöksen adressaattiyritysten kannettaviksi, joiden, toisin kuin vastaajana olevan toimielimen, ei ole ollut mahdollista esittää puuttuvia todisteita.

126 Näin ollen on poikkeuksellisesti katsottava, että komission tehtävänä oli todistaa vientirajoitussopimusten voimassaolon päättymisajankohta. On kuitenkin todettava, ettei komissio ole todistanut tätä seikkaa riidanalaisessa päätöksessä eikä myöskään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

127 Lisäksi on todettava, että Corus ja sitäkin suuremmalla syyllä komissio eivät ole väittäneet, että vientirajoitussopimukset olivat voimassa vielä vuonna 1991.

128 Näin ollen tässä oikeudenkäyntimenettelyssä on katsottava, että vientirajoitussopimukset komission ja Japanin viranomaisten välillä pysyivät voimassa vuoden 1990 loppuun saakka.

129 Japanilaiset kantajat ovat joka tapauksessa esittäneet todisteita vientirajoitussopimusten voimassaolon jatkamisesta 31.12.1990 saakka, ainakin Japanin osalta, mikä tukee Corusin tässä oikeudenkäyntimenettelyssä esittämää näkemystä (ks. yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok. 2004, s. II-2501, 345 kohta). On katsottava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi yhdistetyissä asioissa, joissa kaikilla asianosaisilla on ollut tilaisuus tutustua koko asiakirja-aineistoon, ottaa viran puolesta huomioon samaan aikaan vireillä olevien asioiden asiakirja-aineistoon sisältyvät todisteet (ks. vastaavasti asia T-113/89, Nefarma ja Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf v. komissio, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990,

s. II-797, 1 kohta ja asia T-116/89, Prodifarma ym. v. komissio, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990, s. II-843, 1 kohta). Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin joutuu kuitenkin antamaan ratkaisun sellaisten asioiden yhteydessä, jotka on yhdistetty suullista käsittelyä varten, joiden kohteena on sama päätös ja joissa kaikki kantajat ovat vaatineet niiden maksettaviksi määrättyjen sakkojen määrän muuttamista.

130 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on käsiteltävänä olevassa asiassa nimenomaisesti tiedossaan ne todisteet, jotka neljä japanilaista kantajaa ovat esittäneet, eikä sen tarvitse lausua Corusin vaatimuksesta määrätä komissio esittämään kyseiset asiakirjat tässä oikeudenkäyntimenettelyssä.

131 Lisäksi on todettava, että Corus vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen tämän 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen alkamispäivän osalta ja tältä osin kyseisen rikkomisen keston osalta ja lisäksi alentaa, sille asetuksen N:o 17 17 artiklassa EY 229 artiklan mukaisesti myönnettyä täyttä harkintavaltaa käyttämällä, Corusin sakon määrää ottaakseen huomioon kyseisen rikkomisen lyhyemmän keston. Tästä täydestä harkintavallasta seuraa, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muuttaa kanteen kohteena olevaa toimea muuttamalla komission määräämien sakkojen määrää, sen on otettava huomioon kaikki merkitykselliset tosiseikat (yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 692 kohta). Näin ollen — ja koska kaikki kantajat ovat riitauttaneet sen, että komissio katsoi kilpailusääntöjen rikkomisen alkaneen 1.1.1990 — ei olisi asianmukaista, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa erikseen kunkin kantajan tilanteen ottamalla huomioon ainoastaan ne tosiseikat, joihin kyseiset kantajat ovat päättäneet vedota asiansa ajamiseksi, ja jättämällä huomiotta ne tosiseikat, joihin muut kantajat tai komissio ovat voineet vedota.

132 Kaikesta edellä esitetystä seuraa lisäksi, että se komission väite, jonka mukaan Corus ei esittänyt tätä kanneperustetta asianmukaisesti, on käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa merkityksetön.

133 Edellä esitetystä seuraa, että komission riidanalaisessa päätöksessä tekemän myönnytyksen perusteella kyseisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen kestoa on lyhennettävä yhdellä vuodella. Näin ollen riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan sen kilpailusääntöjen rikkomisen, josta Corusia moititaan, alkaneen ennen 1.1.1991.

134 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista koskeva vaatimus on muilta osin hylättävä.

Vaatimus kumota sakko

Asianosaisten lausumat

135 Tässä vaatimuksessaan Corus esittää yhden ainoan perusteen, joka koskee puolustautumisoikeuksien loukkaamista. Corusin mukaan oikeuskäytännöstä seuraa, että väitetiedoksiannossa on selvästi mainittava kaikki ne olennaiset seikat, joihin komissio nojautuu, jotta kyseisen tiedoksiannon adressaatit saisivat tiedot, joita ne tarvitsevat voidakseen puolustautua paitsi kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista vastaan myös tarvittaessa sakkojen määräämistä vastaan. Corusin mukaan komissiolla on siis velvollisuus, väitetiedoksiannon adressaattien puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseksi, antaa käytettävissään olevien seikkojen perusteella jo kyseisessä tiedoksiannossa riittävät tiedot väittämänsä kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta, sen vakavuudesta sekä siitä, rikottiinko kilpailusääntöjä tahallisesti vai tuottamuksellisesti (yhdistetyt asiat 100/80–103/80, Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 14, 15 ja 21 kohta; asia 322/81, Michelin v. komissio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3461, Kok. Ep. VII, s. 339, 20 kohta ja yhdistetyt asiat C-395/96 P ja C-396/96 P, Compagnie Maritime Belge Transports ym. v. komissio, tuomio 16.3.2000, Kok. 2000, s. I-1365, 142 kohta).

136 Kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta Corus lisää, että yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaisesti täsmentänyt, että komission on ilmoitettava todetun kilpailusääntöjen rikkomisen kesto alustavasti jo väitetiedoksiannossa niiden tietojen perusteella, jotka sillä oli käytettävissään, eikä vain tyytyä toteamaan, että kyseisen rikkomisen kesto otetaan huomioon sakon vahvistamisessa, kuten komissio väittää (edellä 135 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 15 kohta). Corus väittää, että kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja sen tuottamuksellisuuden tai tahallisuuden ilmoittamista koskevan velvollisuuden on oltava samankaltainen, jotta väitetiedoksiannon adressaatit voisivat asianmukaisesti käyttää puolustautumisoikeuksiaan kyseisten seikkojen osalta. Corusin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti tämän tulkinnan edellä 76 kohdassa mainitussa ns. sementti-tapauksessa antamassaan tuomiossa (483 ja 484 kohta). Corus väittää, että päinvastaisessa tapauksessa kyseinen velvollisuus menettäisi olennaisilta osiltaan merkityksensä, sillä se merkitsisi sitä, että väitetiedoksiannossa on vain esitettävä merkitykselliset arviointiperusteet, jotka joka tapauksessa ilmenevät asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdasta.

137 Corusin mukaan komissio jätti käsiteltävänä olevassa asiassa noudattamatta kyseistä velvollisuutta sekä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden että sen selvittämisen osalta, rikottiinko kilpailusääntöjä tahallisesti vai tuottamuksellisesti, koska väitetiedoksiannon 153 ja 154 kohdassa ei ole mitään tietoja näistä kahdesta seikasta. Corus täsmentää, että se kiinnitti komission huomion tähän puutteeseen väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 6.7 kohdassa (kannekirjelmän liite 11) ja että komissio ei lähettänyt sille tämän osalta lisätietoja.

138 Corus väittää näin ollen jääneensä vaille tilaisuutta ottaa kantaa komission näistä kysymyksistä tekemään arviointiin ennen kuin komissio teki riidanalaisen päätöksen, jossa se katsoo, että kilpailusääntöjen rikkominen, johon se väittää Corusin syyllistyneen, oli erittäin vakava ja että Corus oli ollut tietoinen toimintansa lainvastaisuudesta (riidanalaisen päätöksen 161 perustelukappale). Corus siis katsoo puolustautumisoikeuksiaan loukatun ja väittää näin ollen, että sille määrätty sakko on kumottava.

139 Komission mukaan Corus tulkitsee virheellisesti edellä 135 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Musique diffusion française ym. vastaan komissio annettua tuomiota (sen 21 kohtaa) sikäli kuin Corus päättelee tästä tuomiosta, että komission

on väitetiedoksiannossa esitettävä alustava arviointinsa niistä seikoista, jotka se aikoo ottaa sakon määrän vahvistamisessa huomioon. Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuin vaati todellisuudessa vain sitä, että komissio täsmentää, mitä perusteita kyseisen määrän vahvistamisessa käytetään. Komissio nimittäin väittää, että tulkinta, jonka Corus tekee edellä mainitussa asiassa Musique diffusion française ym. vastaan komissio annetusta tuomiosta, on vastoin sitä tulkintaa, joka tehtiin edellä 135 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Michelin vastaan komissio annetussa tuomiossa (19 kohta), jonka mukaan komissio ennakoisi lopullista päätöstään epäasianmukaisella tavalla, jos se antaisi suunnittelemiensa sakkojen määristä tietoja ennen kuin tutkimuksen kohteena oleva yritys on saanut tilaisuuden esittää huomautuksensa sitä vastaan esitetyistä väitteistä.

140 Komissio katsoo lisäksi, että Corusin väite, joka koskee edellä 76 kohdassa mainitussa ns. sementti-tapauksessa annetun tuomion 483 ja 484 kohtaa, on merkityksetön, koska komission mukaan kyseiset kohdat koskivat sitä, oliko komissio väitetiedoksiannossaan ilmoittanut aikomuksestaan määrätä tietyille yrityksille sakko. Komission mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa on sitä vastoin varmaa, että väitetiedoksiannon 154 perustelukappaleessa ilmoitettiin selvästi komission aikomuksesta määrätä Corusille sakko.

141 Komission mukaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdasta kuitenkin ilmenee, että näin tehdäkseen komission oli välttämättä otettava huomioon väittämänsä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuus ja kesto. Komission mukaan Corusin oli siis välttämättä ymmärrettävä näitä seikkoja koskevien parametrien merkityksellisyys. Komissio väittää lisäksi, että koska kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuus tai tuottamuksellisuus on kyseiseen säännökseen perustuvan sakon määräämisen edellytys, Corus sai kyseisestä varoituksesta riittävän tiedon siitä, mikä oli komission näkemys kyseisistä seikoista. Koska asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä sakkojen laskemista koskevat suuntaviivat) julkaistiin ennen väitetiedoksiannon lähettämistä sen adressaateille, Corusin olisi komission mukaan pitänyt päätellä tästä, että markkinoiden jakamista koskeva sopimus, jonka Corusin väitettiin tehneen, rikkoi erittäin vakavasti EY 81 artiklan 1 kohtaa.

142 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi edellä 76 kohdassa mainitussa ns. sementti-tapauksessa antamassaan tuomiossa, että väitetiedoksiannon on sisällettävä yksityiskohtaisia tietoja kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta sekä kyseisen rikkomisen vakavuudesta, ja komissio katsoo tämän osalta, että kyseiset tiedot voidaan esittää itse väitetiedoksiannon tekstissä eikä välttämättä sen siinä osassa, jossa viitataan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaan. Komissio toteaa tämän osalta, että Corus piti riittävinä niitä väitetiedoksiannon sisältämiä tietoja, jotka koskevat kilpailusääntöjen rikkomisen kestoa. Koska kyseiset tiedot sisältyvät väitetiedoksiannon muihin kohtiin kuin niihin, jotka koskevat sakon määräämistä, komissio väittää, että Corus hyväksyi periaatteen, jonka mukaan tämän osalta on välttämätöntä ottaa koko väitetiedoksianto huomioon. Komission mukaan väitetiedoksiannossa kuvataan kilpailusääntöjen rikkomista yksityiskohtaisesti, ja tästä kuvauksesta ilmenee, että komissio piti kyseistä rikkomista merkittävänä (ks. erityisesti väitetiedoksiannon 147 kohta). Kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuudesta komissio palauttaa mieleen, että oikeuskäytännön mukaan komission ei tarvitse näyttää toteen tämän osalta subjektiivista aikomusta vaan ainoastaan se, että osapuolten olisi pitänyt tietää toimintansa rikkovan EY 81 artiklan 1 kohtaa (asia 27/76, United Brands v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok. 1978, s. 207, Kok. Ep. IV, s. 9, 299 kohta). Komission mukaan kuitenkin riittää, kun väitetiedoksiannossa ilmoitetaan, että osapuolten toiminnan voidaan objektiivisesti katsoa olleen tahallista tai tuottamuksellista.

143 Komissio väittää joka tapauksessa, että Corus esitti väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 1.6, 3.14 ja 3.15 kohdassa nimenomaisesti sellaisia perusteluja, joilla se pyrki vähättelemään kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, ja viittasi nimenomaisesti tähän seikkaan vastauksensa 6.3, 6.4 ja 6.7 kohdassa. Tämän saman vastauksen 3.12, 3.15 ja 4.5–4.9 kohdassa Corus komission mukaan perusteli toimintansa ja katsoi sitten kyseisen vastauksen 6.1 ja 6.2 kohdassa, joiden otsikkona on Sakkoja koskevat kysymykset, ettei se ollut rikkonut EY 81 artiklan 1 kohtaa, joten Corus kielsi rikkoneensa kilpailusääntöjä ja sitäkin suuremmalla syyllä kielsi rikkoneensa niitä tahallaan. Komissio päättelee näistä seikoista, että Corus sai tilaisuuden ja käytti hyväkseen tällaista tilaisuutta esittää näkemyksensä kaikista sakkoja koskevista kysymyksistä ja että Corusin puolustautumisoikeuksia ei siis ole loukattu. Näin ollen komissio väittää, että koska väitetyllä Corusin puolustautumisoikeuksien loukkauksella ei ole ollut mitään kielteistä vaikutusta Corusin mahdollisuuksiin puolustautua käytännössä, riidanalaista päätöstä ei missään tapauksessa pidä kumota kyseisen syyn perusteella (ks. vastaavasti edellä 71 kohdassa mainittu ns. PVC II -tapaus, tuomion 1020 kohta).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

144 Ensinnäkin on todettava, että väitetiedoksiannossa on selvästi mainittava kaikki ne olennaiset seikat, joihin komissio nojautuu, jotta kyseisen tiedoksiannon adressaatit saisivat tiedot, joita ne tarvitsevat voidakseen puolustautua paitsi kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista vastaan myös tarvittaessa sakkojen määräämistä vastaan. Komissiolla on siis velvollisuus, väitetiedoksiannon adressaattien puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseksi, antaa käytettävissään olevien seikkojen perusteella jo kyseisessä tiedoksiannossa riittävät tiedot väittämänsä kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta, sen vakavuudesta sekä siitä, rikottiinko kilpailusääntöjä tahallisesti vai tuottamuksellisesti (edellä 135 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 14, 15 ja 21 kohta; edellä 135 kohdassa mainittu asia Michelin v. komissio, tuomion 20 kohta ja edellä 135 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Compagnie Maritime Belge Transports ym. v. komissio, tuomion 142 kohta).

145 Tämän osalta on todettava, että kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta sekä sen tahallisuutta tai tuottamuksellisuutta koskevien tietojen antamisvelvollisuus menettäisi olennaisilta osiltaan merkityksensä, jos sen täyttämiseen riittäisi yksinään pelkkä asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan selventävä esitys (ks. vastaavasti edellä 76 kohdassa mainittu ns. sementti-tapaus, tuomion 483 ja 484 kohta). On nimittäin katsottava, että mitään järkeä ei olisi pelkällä komission velvollisuudella tiedottaa väitetiedoksiannon adressaatteja asetuksen N:o 17 säännöksistä, jotka kyseisten adressaattien oletetaan joka tapauksessa tuntevan, sen uhalla, että kilpailusääntöjen rikkomisesta tehty päätös kumotaan.

146 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että toisin kuin komissio väittää, komission on väitetiedoksiannossa tehtävä lyhyt alustava arviointi väittämänsä kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta, sen vakavuudesta sekä siitä, oliko kyseinen rikkominen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa tahallista vai tuottamuksellista. Tämän alustavan arvioinnin, jonka tarkoituksena on antaa väitetiedoksiannon adressaateille mahdollisuus puolustautua, asianmukaisuutta on kuitenkin tarkasteltava kyseessä olevan toimen sanamuodon lisäksi sen asiayhteyden sekä kaikkien kyseessä olevaa asiaa koskevien oikeussääntöjen perusteella (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-371/94

ja T-394/94, British Airways ym. v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 89 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

147 Käsiteltävänä olevassa asiassa on katsottava kilpailusääntöjen rikkomisen tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta, että väitetiedoksiannossa esitetyt tiedot riittävät oikeuskäytännössä asetettujen vaatimusten täyttämiseen.

148 Komissio nimittäin täsmensi väitetiedoksiannossa monta kertaa (erityisesti sen 129 ja 137 kohdassa), että Eurooppa–Japani-klubissa tehdyllä sopimuksella pyrittiin jakamaan kierteitettyjen putkien markkinat ja siten rajoittamaan kilpailua. Sakko voidaan määrätä asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla kuitenkin jo silloin, kun komissio on osoittanut kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista koskevassa päätöksessä, että toiminta, joka objektiivisesti rikkoo kilpailusääntöjä, oli tahallista tai tuottamuksellista. On selvää, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kaltaisen markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen tekeminen on välttämättä tahallista, koska yritys ei voi tehdä tällaista sopimusta vahingossa.

149 Näin ollen on katsottava, että väitetiedoksiannossa ei jätetty käsiteltävänä olevan asian osalta mitään epäilystä siitä, että komissio katsoi tässä menettelyn vaiheessa, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen oli ollut tahallista.

150 Perustelut, jotka komissio esittää alustavassa arvioinnissaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta, eivät sen sijaan juuri vakuuta.

151 Väitetiedoksiannon 153 ja 154 kohdassa komissio vain ilmoitti aikovansa määrätä sakon ja palautti mieleen asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan sanamuodon. Se tosin selosti väitetiedoksiannon 147 kohdassa, että kyseessä oli sellainen markkinoiden jakamista koskeva sopimus, joka merkitsi huomattavaa (appreciable) kilpailun rajoittamista. On kuitenkin todettava, että kyseisen ilmoituksen avulla ei ole mahdollista ymmärtää, oliko sakkojen laskemista koskevissa suuntaviivoissa tarkoitetulla tavalla komission mukaan kyse "vakavasta" vai "erittäin vakavasta" kilpailusääntöjen rikkomisesta.

152 Kyseisten suuntaviivojen julkaisemiseen perustuva komission väite ei myöskään vakuuta. Tästäkin seikasta on todettava, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoisi, että kyseinen julkaiseminen yksinään riittää antamaan väitetiedoksiannon adressaateille mahdollisuuden päätellä kilpailusääntöjen rikkomisen laadun kuvauksesta, mihin vakavuuden luokkaan komissio katsoo kyseisen rikkomisen kuuluvan, oikeuskäytännöstä johtuvalla velvollisuudella antaa tietoja kyseisen rikkomisen vakavuudesta ei olisi mitään käytännön merkitystä (edellä 145 kohta).

153 Käsiteltävänä olevassa asiassa on näin ollen katsottava, että väitetiedoksianto on virheellinen siltä osin kuin komissio ei ilmoittanut siinä alustavaa luonnehdintaansa tapahtuneen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta.

154 Tämä toteamus ei kuitenkaan voi sinänsä johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen. On nimittäin todettava, että velvollisuus, jonka mukaan väitetiedoksiantoon on sisällytettävä lyhyt alustava arviointi väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen kestosta, sen vakavuudesta sekä siitä, oliko kyseinen rikkominen tahallista vai tuottamuksellista, ei ole itsetarkoitus, vaan sen tarkoituksena on antaa väitetiedoksiannon adressaatille mahdollisuus puolustautua asianmukaisesti (ks. edellä 146 kohta sekä vastaavasti edellä 76 kohdassa mainittu ns. sementti-tapaus, tuomion 156 kohta).

155 Kyseistä velvollisuutta ei näin ollen voida erottaa puolustautumisoikeuksien periaatteesta, ja sen on oltava kyseisen periaatteen mukainen (ks. vastaavasti edellä 76 kohdassa mainittu ns. sementti-tapaus, tuomion 156 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Yhteisöjen tuomioistuimilla ei ole syytä kumota yhteisön toimia sellaisten väitetiedoksiannon kaltaisen valmistelevan asiakirjan puutteiden perusteella, jotka eivät ole vaikuttaneet kyseessä olevien yritysten puolustautumiseen. On siis tutkittava, vaikuttiko edellä 153 kohdassa mainittu virheellisyys Corusin puolustautumiseen.

156 Käsiteltävänä olevassa asiassa on kuitenkin todettava, että Corus esitti väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, erityisesti sen 6 jaksossa, nimenomaisesti perusteluja, joilla se pyrki vähättelemään kilpailusääntöjen rikkomisensa vakavuutta. Corus väitti erityisesti, että kyseessä olevien markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen asiayhteydestä ilmenee, että kilpailusääntöjen rikkominen, johon Corus saattoi syyllistyä, ei ole niin vakava, että siitä olisi perusteltua määrätä sakko (ks. väitetiedoksiantoon annetun vastauksen 6.3 kohta); että Corus oli vetäytymässä OCTG-putkien ja saumattomien siirtoputkien markkinoilta ja siis vähentämässä toimintaansa niillä ajankohtana, jona sen väitetään rikkoneen kilpailusääntöjä (ks. väitetiedoksiantoon annetun vastauksen 6.4 kohdan 3 alakohta) ja lopuksi että Corusin osallistumisen maantieteellinen laajuus ja kilpailusääntöjen rikkomista koskeva tuoteryhmä olivat rajallisia (ks. väitetiedoksiantoon annetun vastauksen 6.4 kohdan 2 alakohta ja 6.5 kohta). Lisäksi on todettava, että Corus esitti kyseisiä tosiseikkoja koskevia yksityiskohtaisia perusteluja väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 3 jaksossa.

157 Näin ollen Corus ei ole osoittanut, millä tavalla hallinnollisen menettelyn kulku ja riidanalaisen päätöksen sisältö olisivat voineet olla erilaisia kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden osalta ja näin ollen sakon määrän osalta, jos komissio olisi väitetiedoksiannossa täsmentänyt, miten vakavaksi se luokitteli kilpailusääntöjen rikkomisen, joka johtui Eurooppa–Japani-klubissa tehdystä markkinoiden jakamista koskevasta sopimuksesta (ks. vastaavasti edellä 71 kohdassa mainittu ns. PVC II -tapaus, tuomion 1021 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Se, että Corus vain totesi kyseisen vastauksen 6.7 kohdassa olettaneensa, että se saisi uuden tilaisuuden lausua sakkojen laskemista koskevissa suuntaviivoissa mainituista arviointiperusteista, ei voi muuttaa Corusin oikeudellista kantaa kyseisestä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta.

158 Lisäksi on vielä syytä todeta, että kyseistä päätelmää vahvistaa se, että Corus esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa olennaisilta osiltaan samat perustelut (ks. jäljempänä 161 kohta ja sitä seuraavat kohdat) kuin väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 6 jaksossa (ks. edellä 156 kohta) kiistääkseen nimenomaisesti sen arvioinnin, joka riidanalaisen päätöksen 159–165 perustelukappaleessa tehdään kyseisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta. Yhteisöjen tuomioistuimilla on kuitenkin täysi harkintavalta arvioida uudelleen niiden sakkojen määrää, jotka on määrätty asetuksen N:o 17 17 artiklan nojalla. Tästä seuraa, että jos asianosainen katsoo komission arvioineen virheellisesti jotakin tätä kysymystä koskevaa seikkaa, sillä on mahdollisuus esittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kaikki ne perustelut, jotka ovat omiaan tukemaan kyseistä väitettä.

159 Näin ollen on katsottava, että vaikka komissio olisikin väitetiedoksiannossa esittänyt alustavan arviointinsa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta, ei ole mitään syytä olettaa, että Corus olisi väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa esittänyt perusteluja, jotka poikkeaisivat merkittävästi niistä perusteluista, jotka tosiasiallisesti sisältyvät kyseisen vastauksen 6 jaksoon.

160 Tämä kanneperuste ja näin ollen sakon kumoamista koskeva vaatimus on edellä esitetyn perusteella hylättävä.

Vaatimus vähentää sakon määrää

Kanneperuste, joka koskee arviointivirhettä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden osalta

Asianosaisten lausumat

161 Corus väittää, että vaikka sen oletettaisiinkin osallistuneen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, sen seikan seurauksena, että

Corus oli vetäytymässä saumattomien putkien markkinoilta, Corusin liiketaloudellinen asema poikkesi huomattavasti muiden rangaistujen tuottajien asemasta. Corusin mukaan komission olisi siis pitänyt katsoa, että kilpailusääntöjen rikkominen oli Corusin osalta vähemmän vakavaa, ja näin ollen vahvistaa Corusille määrätyn sakon perusmäärä pienemmäksi kuin muiden kyseiseen rikkomiseen osallistuneiden tapauksessa.

162 Corus korostaa lisäksi toimintansa suuntautuneen perinteisesti Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoille, jotka komissio katsoi vain "puoliksi suojatuiksi" (riidanalaisen päätöksen 62 perustelukappale) ja joilla japanilaiset tuottajat olivat merkittäviä kilpailijoita. Corus väittää lisäksi saumattomien OCTG-putkien myyntinsä kyseisillä markkinoilla koskeneen lähinnä kierteitettyjä erikoisputkia eikä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuja kierteitettyjä standardiputkia. Corusin mukaan komission olisi siis pitänyt ottaa myös nämä seikat huomioon arvioidessaan sen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, johon Corus syyllistyi.

163 Corus palauttaa lisäksi mieleen, että komissio katsoo riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa toteamansa kilpailusääntöjen rikkomisen liitännäiseksi kyseisen päätöksen 1 artiklassa toteamaansa kilpailusääntöjen rikkomiseen nähden. Näin ollen Corus väittää, että kyseisen 2 artiklan mahdollisen kumoamisen on välttämättä vaikutettava siihen kyseisessä 1 artiklassa tarkoitetun pääasiallisen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuteen, johon Corusin väitetään osallistuneen.

164 Komissio toteaa ottaneensa riidanalaisen päätöksen 106 ja 162 perustelukappaleessa nimenomaisesti huomioon sen, että kyseisen päätöksen 1 artiklassa todetulla kilpailusääntöjen rikkomisella oli ollut vain rajallisia vaikutuksia, ja alentaneensa näin ollen sakon määrää. Corusin perustelut, joiden mukaan sen osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen oli vaikutukseltaan rajallinen, ovat komission mukaan siis tässä oikeudenkäyntimenettelyssä merkityksettömiä.

165 Komissio väittää lisäksi, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklan mahdollinen kumoaminen ei vaikuta mitenkään sakon määrään, koska tämän säännöksen nojalla ei ole määrätty mitään erillistä sakkoa, kuten Corus palauttaa mieleen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

166 Aluksi on todettava, että vaikka komissio ei riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti vedonnutkaan suuntaviivoihin, se kuitenkin määritti sakkojen määrän soveltamalla laskutapaa, jonka se oli kyseisissä suuntaviivoissa itse käytettäväkseen asettanut (ks. tämän osalta edellä 116 kohdassa mainittu asia Hercules Chemicals v. komissio, tuomion 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, tuomio pysytetty muutoksenhaussa asiassa C-51/92 P, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4235).

167 Sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan mukaan "rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon sen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja laajuus asian kannalta merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla". Riidanalaisen päätöksen 159 perustelukappaleessa komissio toteaa ottavansa juuri nämä kolme perustetta huomioon määrittääkseen kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden.

168 Komissio kuitenkin tukeutui riidanalaisen päätöksen 161 perustelukappaleessa pääasiallisesti kaikkien yritysten kilpailunvastaisen toiminnan laatuun perustellakseen päätelmänsä, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen on "erittäin vakavaa". Tämän osalta komissio vetosi siihen, että markkinoiden jakamista koskeva sopimus, josta määrättiin rangaistus, rikkoi vakavalla tavalla kilpailusääntöjä ja haittasi sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa; että kyseinen lainvastaisuus oli tahallista ja että kilpailun rajoittamiseksi käyttöönotettu järjestely oli luonteeltaan salaista ja vakiintunutta. Komissio otti tässä samassa 161 perustelukappaleessa huomioon myös sen, että "kyseiset neljä jäsenvaltiota muodostavat pääosan saumattomien OCTG-[putkien] ja [siirtoputkien] kulutuksesta yhteisössä ja näin ollen laajat maantieteelliset markkinat".

169 Riidanalaisen päätöksen 160 perustelukappaleessa komissio sitä vastoin totesi, että "rikkomisen todellinen vaikutus markkinoihin on ollut rajallinen", koska kyseisen rikkomisen kohteena olleet kaksi nimenomaista tuotetta, nimittäin OCTG-standardiputket ja hankekohtaiset siirtoputket, muodostivat vain noin 19 prosenttia saumattomien OCTG-putkien ja siirtoputkien kulutuksesta yhteisössä ja koska hitsatuilla putkilla voitiin tekniikan kehityksen ansiosta kattaa osa saumattomien putkien kysynnästä.

170 Näin ollen on todettava, että luokiteltuaan kyseisen rikkomisen riidanalaisen päätöksen 161 perustelukappaleessa mainittujen tekijöiden perusteella "erittäin vakavien" rikkomisten luokkaan komissio otti kyseisen päätöksen 162 perustelukappaleessa huomioon sen, että riidanalaisen päätöksen adressaatit olivat myyneet kyseessä olevia tuotteita neljässä kyseessä olevassa jäsenvaltiossa suhteellisen vähäisen määrän (arvoltaan 73 miljoonaa euroa vuodessa). Tämä viittaus niiden markkinoiden kokoon, joihin kyseinen rikkominen vaikutti, vastaa olennaisilta osiltaan sitä edellä mainittua riidanalaisen päätöksen 160 perustelukappaleessa tehtyä arviointia, jonka mukaan kyseisen rikkomisen vaikutus markkinoihin on ollut rajallinen. Komissio siis päätti vahvistaa sakon määräksi kyseisen rikkomisen vakavuuden mukaan vain kymmenen miljoonaa euroa. Sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen mukaan kyseiseen luokkaan kuuluvasta rikkomisesta voidaan kuitenkin lähtökohtaisesti määrätä sakko, jonka määrä on "yli 20 miljoonaa [euroa]". On katsottava, että tässä vakavuuden mukaan vahvistetun sakon määrän alentamisessa puoleen siitä vähimmäissummasta, joka tavallisesti vahvistetaan "erittäin vakavan" rikkomisen tapauksessa, otetaan asianmukaisesti huomioon se, että kilpailusääntöjen rikkomisen vaikutus markkinoihin on ollut käsiteltävänä olevassa asiassa rajallinen.

171 Komissio totesi lopuksi riidanalaisen päätöksen 165 perustelukappaleessa, että kaikki kyseisen päätöksen kohteena olevat yritykset olivat suurikokoisia ja että kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneille ei siis ollut syytä määrätä tältä osin erisuuruisia sakkoja.

172 Tämän osalta on todettava, että komissio tukeutui tässä arvioinnissa suurelta osin kilpailusääntöjen rikkomisen laatuun ja katsoi kyseisen rikkomisen olleen erittäin vakavaa. Riidanalaisen päätöksen erityisesti 62, 67, 78 ja 80 perustelukappaleessa esitetyistä Vallourecin muistioista kuitenkin ilmenee, että Corus ja Vallourec olivat erityisen tiiviissä yhteistoiminnassa.

173 Corus väittää, että se oli vetäytymässä OCTG-putkien ja siirtoputkien markkinoilta ja että näin ollen sen liiketaloudellinen asema poikkesi riidanalaisen päätöksen kaikkien muiden adressaattien asemasta, ja tästä väitteestä on todettava ensinnäkin, että ne subjektiiviset syyt, joiden takia yritys rikkoo kilpailusääntöjä, eivät ole merkityksellisiä arvioitaessa kyseisen rikkomisen objektiivista vakavuutta. Niin kauan kuin Corus ei vetäytynyt kyseessä olevilta markkinoilta ja osallistui edelleen aktiivisesti väitettyyn rikkomiseen, sen kyseisillä markkinoilla olon väliaikaisuus on merkityksetöntä.

174 Sitä vastoin on syytä panna merkille, että komissio totesi riidanalaisen päätöksen 92 perustelukappaleessa, että Corus oli myynyt kierteitystoimintansa Vallourecille 22.2.1994 ja että Corus rikkoi omalta osaltaan kilpailusääntöjä vain vuodesta 1990 helmikuuhun 1994, kuten kyseisen päätöksen 1 artiklan 2 kohdassa todetaan. Riidanalaisen päätöksen 166 perustelukappaleesta ilmenee, että kilpailusääntöjen rikkominen, josta Corusia moititaan, otettiin huomioon vain neljän vuoden osalta eli vuodesta 1990 vuoteen 1994, mitä tukee se, että Corusin sakon perusmääräksi vahvistettiin kyseisen päätöksen 167 perustelukappaleessa 14 miljoonaa euroa. Riidanalaisen päätöksen kokonaistarkastelun perusteella on katsottava, että vuosi 1990 otettiin kyseisessä laskemisessa huomioon, kun vuosi 1994 taas jätettiin siitä pois.

175 Käsiteltävänä olevassa asiassa ei näin ollen ole mitään syytä katsoa, kun huomioon otetaan erityisesti edellä mainittu tiivis yhteistoiminta Corusin ja Vallourecin välillä, että Corusin kilpailunvastainen toiminta oli laadultaan vähemmän vakavaa kuin muiden kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten kilpailunvastainen toiminta. Sen huomioon ottaminen, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen oli Corusin tapauksessa kestoltaan lyhyempi, kuten edellisessä kohdassa todettiin, riittää kuvastamaan sitä seikkaa, että Corus vetäytyi kierteitettyjen putkien markkinoilta helmikuussa 1994.

176 On myös palautettava mieleen, että yrityksen voidaan katsoa olevan vastuussa kokonaisvaltaisesta yhteisjärjestelystä, vaikka on näytetty toteen, että se on välittömästi osallistunut vain yhteen tai useampaan yhteisjärjestelyn osatekijöistä, jos yhtäältä se tiesi tai sen olisi väistämättä pitänyt tietää, että salainen yhteistyö,

johon se osallistui erityisesti useiden vuosien ajan säännöllisesti järjestettyjen kokousten kautta, kuului kokonaissuunnitelmaan, jonka tarkoituksena oli vääristää normaalia kilpailua, ja jos toisaalta tämä kokonaissuunnitelma kattoi kaikki osatekijät, joista yhteisjärjestely muodostui (edellä 71 kohdassa mainittu ns. PVC II -tapaus, tuomion 773 kohta). Edellä todetun (ks. myös riidanalaisen päätöksen 62, 67, 78 ja 80 perustelukappale) Corusin ja Vallourecin välisen erityisen tiiviin yhteistoiminnan valossa on kuitenkin selvää, että Corus oli suoraan mukana laatimassa Eurooppa–Japani-klubissa vahvistettua yhteistä strategiaa ja että se tunsi kaikki yksityiskohdat siitä markkinoiden jakamista koskevasta sopimuksesta, joka muodostaa seuraamuksiin johtaneen kilpailusääntöjen rikkomisen. Näin ollen käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole mitään syytä katsoa, että Corus ei ollut vastuussa koko yhteisjärjestelystä.

177 Sen seikan osalta, että Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinat, jotka ovat Corusin kotimarkkinoiden merkittävä ala, olivat vain osittain suojatut, Vallourecin muistioista (ks. riidanalaisen päätöksen 62, 67, 78 ja 80 perustelukappale) ja Corusin toimihenkilöiden laatimista asiakirjoista "Paper for Presidents" ja "g) Japanese" (tämä jälkimmäinen asiakirja toistetaan komission asiakirjavihon sivulla 4909) (ks. riidanalaisen päätöksen 84 perustelukappale) ilmenee, että Corus pyrki rajoittamaan mahdollisimman paljon japanilaisten yritysten harjoittamaa myyntiä kyseisillä markkinoilla. Näin ollen Corus ei voi vedota tähän rajalliseen suojaan väittääkseen, että kilpailusääntöjen rikkominen, johon se syyllistyi, ei ollut laadultaan "erittäin vakava". Lisäksi on todettava, että Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoiden nauttiman suojan rajallisuus ei mitenkään kumoa sitä komission riidanalaisen päätöksen 161 perustelukappaleessa tekemää toteamusta, että ne maantieteelliset markkinat, joihin kilpailusääntöjen rikkominen vaikutti, olivat laajat.

177 Corus väittää osallistumisensa kilpailusääntöjen rikkomiseen olleen kyseessä olevilla markkinoilla vaikutukseltaan rajallinen erityisesti siksi, että japanilaiset yritykset kilpailivat Corusin kanssa tämän kotimarkkinoilla ja että Corus myi pääasiassa OCTG-erikoisputkia pikemminkin kuin OCTG-standardiputkia, ja tämän väitteen osalta on tässä yhteydessä palautettava uudelleen mieleen, että komissio otti huomioon kyseisen rikkomisen rajallisen vaikutuksen markkinoihin vahvistamalla kyseisen rikkomisen vakavuuden perusteella sakon määräksi puolet siitä vähimmäissummasta, joka tavallisesti vahvistetaan "erittäin vakavan" rikkomisen tapauksessa (edellä 170 kohta).

179 Sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudennen alakohdan mukaan on tosin mahdollista "tietyissä tapauksissa — — vaihdella kussakin [rikkomusten] luokassa määritettyjä määriä, jotta voitaisiin ottaa huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun". Kyseisen kuudennen alakohdan mukaan tällainen lähestymistapa on asianmukaista "erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia".

180 Ilmaisun "tietyissä tapauksissa" ja sanan "erityisesti" käytöstä sakkojen laskemista koskevissa suuntaviivoissa kuitenkin seuraa, että vaihteleminen kunkin yrityksen koon mukaan ei ole sellainen järjestelmällinen laskennan vaihe, johon komissio olisi sitoutunut, vaan joustavuutta tuova mahdollisuus, jota komissio katsoo voivansa käyttää asioissa tarpeen vaatiessa. Tässä yhteydessä on palautettava mieleen oikeuskäytäntö, jonka mukaan komissiolla on harkintavaltaa, jonka avulla se voi erityisesti asian olosuhteiden mukaan ottaa tai olla ottamatta huomioon tiettyjä seikkoja vahvistaessaan niiden sakkojen määrän, jotka se aikoo määrätä (ks. vastaavasti asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611, 54 kohta; asia C-219/95 P, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 17.7.1997, Kok. 1997, s. I-4411, 32 ja 33 kohta ja edellä 131 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 465 kohta; ks. myös vastaavasti asia T-309/94, KNP BT v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1007, 68 kohta). Sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen edellä mainitun 1 kohdan A alakohdan kuudennen alakohdan sanamuoto huomioon ottaen on katsottava, että komissio on säilyttänyt tietyn harkintavallan siihen mahdollisuuteen nähden, että se vaihtelee sakkojen määrää kunkin yrityksen koon mukaan.

181 Tämän osalta on myös syytä palauttaa mieleen, että sakoilla katsotaan olevan kilpailun alalla varoittava tehtävä (ks. tämän osalta sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan neljäs alakohta). Näin ollen on katsottava, että kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen kohteena olevien yritysten suuri koko, joka todetaan kyseisen päätöksen 165 perustelukappaleessa, vakavuuden mukaan vahvistetun määrän huomattavasti suuremman alentamisen seurauksena sakot olisivat voineet menettää varoittavan vaikutuksensa.

182 Näin ollen on katsottava, että komissio ei ylittänyt edellä 180 kohdassa todetun harkintavaltansa rajoja jättäessään soveltamatta käsiteltävänä olevassa asiassa sakkojen laskemista koskevien suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudetta alakohtaa.

183 Corus väittää, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklan mahdollisen kumoamisen olisi vaikutettava sen sakon määrään, joka määrätään rangaistukseksi kyseisen päätöksen 1 artiklassa todetusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja tästä väitteestä puolestaan on riittävää todeta, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetusta kilpailusääntöjen rikkomisesta ei määrätty mitään sakkoa ja että komissio ei ottanut tällaista sakkoa millään tavalla huomioon vahvistaessaan sen sakon määrän, joka Corusille tosiasiallisesti määrättiin (riidanalaisen päätöksen 164 perustelukappale). Näin ollen kyseinen väite on merkityksetön.

184 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

185 Corus väittää, että jättämällä alentamatta yhtään sille määräämänsä sakon määrää komissio loukkasi sitä luottamuksensuojaa, josta Corus saattoi oikeutetusti nauttia yhteistyötiedonannon D 2 kohdan nojalla. Kyseisen kohdan mukaan yritykselle, joka ei kiistä väitetiedoksiannossa esitettyjen tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, voidaan myöntää 10–50 prosenttia alennusta siihen sakkojen määrään, joka sille olisi määrätty ilman yhteistyötä. Corus korostaa myös sitä, että komissio itse myöntää yhteistyötiedonannossa nimenomaisesti, että tämä tiedonanto on omiaan synnyttämään yrityksille oikeutettuja odotuksia. Lopuksi Corus vetoaa vastaavasti edellä 116 kohdassa mainitussa asiassa Hercules Chemicals 17.12.1991 annettuun tuomioon.

186 Komissio väittää, että yhteistyötiedonanto ei synnyttänyt Corusille mitään oikeutettuja odotuksia, koska kyseinen tiedonanto julkaistiin vasta vuonna 1996, ja tästä väitteestä on Corusin mukaan riittävää todeta, että väitetiedoksianto osoitettiin sille vasta vuonna 1999. Corus väittää lisäksi, että komissio tukeutui riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti yhteistyötiedonantoon alentaakseen niiden sakkojen määrää, jotka se määräsi Vallourecille ja Dalminelle.

187 Corus toteaa myös, että oikeuskäytännöstä seuraa, että niiden sakkojen määrän alentamisessa, jotka on määrätty niille yrityksille, jotka ilmoittavat jättävänsä kiistämättä komission esittämien syytösten perustana olevat tosiasiat, on taustaajatuksena se, että tällaista tosiasiaväitteiden myöntämistä voidaan pitää todisteena kyseisten väitteiden paikkansapitävyydestä, mikä näin ollen omalta osaltaan helpottaa komission tehtävää, kun se toteaa kilpailusääntöjen rikkomisia ja rankaisee niistä (asia T-308/94, Cascades v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-925, 256 kohta).

188 Käsiteltävänä olevan asian osalta Corus väittää ilmoittaneensa väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 1.5 kohdassa, että se ei kiistä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettua kilpailusääntöjen rikkomista koskevien tosiseikkojen paikkansapitävyyttä niiden olennaisilta osin mutta kiistää sen sijaan kyseisen rikkomisen. Corusin mukaan tosiasiaväitteet ja tosiseikkojen oikeudellinen luonnehdinta on erotettava toisistaan. Tästä Corus päättelee, että se, että yritys kiistää kyseisen oikeudellisen luonnehdinnan, ei vähennä sen yhteistyön laajuutta ja hyödyllisyyttä, jota kyseinen yritys on osoittanut itse tosiseikat myöntäessään. Corus väittää, että muissa lainvastaisia kartelleja koskeneissa päätöksissä komissio suostui alentamaan yritysten sakkoja, vaikka kyseiset yritykset olivat kiistäneet kilpailusääntöjen rikkomisen muodostaneen yhteistoiminnan tai olivat kiistäneet olleensa sellaisessa mukana (ks. EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesta menettelystä (asia IV/35.814 — seostelisä) 21 päivänä tammikuuta 1998 tehty komission päätös 98/247/EHTY (EYVL L 100, s. 55), 98–100 perustelukappale ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [81] artiklan soveltamismenettelyssä (asia IV/35.691/E-4 — esieristettyjen kaukolämmitysputkien alan kartelli) 21 päivänä lokakuuta 1998 tehty komission päätös 1999/60/EY (EYVL L 24, s. 1), 180 perustelukappale). Corus katsoo, että sille määrätyn sakon määrää olisi samalla tavalla pitänyt alentaa.

189 Corusin tekemästään yhteistyöstä esittämien väitteiden osalta komissio toteaa ensinnäkin, että yhteistyötiedonanto julkaistiin vasta vuonna 1996. Koska Corus lopetti riidanalaisessa päätöksessä todetut kilpailusääntöjen rikkomiset helmikuussa 1994, kyseisellä tiedonannolla ei komission mukaan ollut tässä yhteydessä mitään merkitystä.

190 Komissio väittää lisäksi, että Corus kiisti väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, ja erityisesti sen 3.15 kohdassa, riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen osalta paitsi tosiseikkojen arvioinnin myös minkään lainvastaisen sopimuksen olemassaolon. Näin tehdessään Corus komission mukaan pakotti tämän todistamaan ne teot, joista se Corusia väitetiedoksiannossa syytti. Komission mukaan Corus ei siis asenteellaan helpottanut komission tehtävää. Näin ollen komissio katsoo, että Corusin ei voida katsoa tehneen sellaista yhteistyötä, että sille määrätyn sakon määrää olisi perusteltua alentaa (asia T-347/94, Mayr-Melnhof v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1751, 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja 332 kohta). Tämän osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission mukaan katsonut nimenomaisesti, että yrityksellä, joka kiistää osallistuneensa mihinkään EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, ei ole oikeutta saada yhteistyön nojalla alennusta sakkonsa määrään (asia T-311/94, BPB de Eendracht v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1129, 59 kohta ja asia T-338/94, Finnboard v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1617, 262 ja 363 kohta).

191 Komissio päättelee edellä esitetystä, että Corus edelleenkin kiistää riidanalaisessa päätöksessä todetut tosiseikat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Näin ollen komissio katsoo, että vaikka oletettaisiinkin, että Corusin olisi pitänyt saada yhteistyön nojalla alennusta sakkonsa määrään, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta olisi vaadittava epäämään kyseinen alennus ja näin ollen korottamaan kyseessä olevan sakon määrää. Komissio nimittäin väittää, että tällaisessa tapauksessa olisi kyse yrityksestä, joka saatuaan yhteistyön nojalla sakkoonsa alennusta kiistäisi kanteessaan tosiseikkojen paikkansapitävyyden, ja että näin ollen tällainen sakon korotusta koskeva vaatimus olisi yhteistyötiedonannon viimeisen virkkeen mukaan perusteltu. Komission mukaan Corus on siis velvoitettava käyttämään tässä oikeudenkäyntimenettelyssä joko niitä kanneperusteita ja perusteluja, joilla se kiistää kilpailusääntöjen rikkomisen, tai niitä perusteluja, joita se esittää yhteistyötiedonannon perusteella, koska nämä kaksi Corusin kanteen näkökulmaa ovat keskenään ristiriidassa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

192 Ensinnäkin on todettava, että koska yhteistyötiedonanto julkaistiin vuonna 1996, se saattoi houkutella Corusia ilmoittamaan väitetiedoksiantoon 20.4.1999 antamassaan vastauksessa, ettei se kiistä Eurooppa–Japani-klubia koskevia tosiseikkoja "niiden olennaisilta osin" ("substantially"). Näin ollen mikään ajallinen näkökohta ei estä sitä, että yhteistyötiedonanto saattoi synnyttää kyseisessä yhtiössä perusteltuja odotuksia.

193 Sen osalta, oliko Corusille määrätyn sakon alentaminen käsiteltävänä olevassa asiassa yhteistyötiedonantoon nähden perusteltua, niin että luottamuksensuojan periaatetta loukattiin, on ensinnäkin todettava, että kyseessä olevan yrityksen on toiminnallaan helpotettava komission tehtävää eli yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisten toteamista ja niistä rankaisemista (edellä 190 kohdassa mainittu asia Mayr-Melnhof v. komissio, tuomion 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomion 332 kohta). Näin ollen ei riitä, että yritys yleisesti ilmoittaa kyseisen tiedonannon mukaisesti jättävänsä kiistämättä väitetyt tosiseikat, jos tällaisesta ilmoituksesta ei ole käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa komissiolle mitään hyötyä.

194 Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio väitti väitetiedoksiannossa erityisesti, että Eurooppa–Japani-klubin jäsenet tekivät sellaisen kilpailunvastaisen sopimuksen, jonka tarkoituksena ja vaikutuksena oli markkinoiden jakaminen. Corus ilmoitti tämän osalta, että se ei kiistä tosiseikkoja, mutta totesi väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen 1.7 kohdassa ja uudelleen sen 3.15 kohdan toisessa alakohdassa, että kyseisen sopimuksen kilpailunvastaiset vaikutukset, jos tällaisen kilpailunvastaisen sopimuksen oletetaan olleen olemassa, olivat vähäpätöisiä ja että näin ollen on syytä epäillä sopimuksen liiketaloudellista tarkoitusta ja siis sen olemassaoloa. Corus toteaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että on välttämätöntä erottaa toisistaan varsinaiset tosiseikat, joita Corus ei ole kiistänyt, ja niiden oikeudellinen luonnehdinta, jonka Corus sitä vastoin kiistää.

195 On kuitenkin todettava, että sellaisen sopimuksen erityistapauksessa, jolla pyritään sen mahdollisista vaikutuksista riippumatta jakamaan markkinoita, tosiseikkojen paikkansapitävyyden myöntäminen lähtökohtaisesti riittää näyttämään toteen EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen kaksi olennaista tekijää eli sopimuksen olemassaolon ja sen kilpailunvastaisen tarkoituksen.

196 Lisäksi on syytä todeta, että käsiteltävänä olevassa asiassa komissio on väitetiedoksiannossa ja riidanalaisessa päätöksessä vedonnut olennaisilta osiltaan samoihin todisteisiin ja että hyvin monet niistä, erityisesti Verlucan lausumat ja Vallourecin eri muistiot, koskevat Eurooppa–Japani-klubin jäsenten välisiä strategisia ja salaisesta yhteistyöstä kertovia keskusteluja erityisesti yhteisön markkinoista (ks. erityisesti väitetiedoksiannon 56, 60, 63 ja 65 kohta ja riidanalaisen päätöksen 62, 67, 73 ja 78 perustelukappale).

197 Näin ollen on todettava, että Corus ei voinut väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa kyseenalaistaa osallistumistaan kyseiseen sopimukseen ja siihen kilpailunvastaiseen tarkoitukseen, joka muodostaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen, kiistämättä niitä tosiseikkoja, jotka koskevat kyseessä olevia keskusteluja ja niiden sisältöä.

198 Edellä esitetystä seuraa, että se, että Corus väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa epäilee kyseisen sopimuksen olemassaoloa, on käsiteltävänä olevan asian olosuhteiden valossa tehnyt epävarmaksi sen, minkä arvoisena on pidettävä Corusin tässä samassa vastauksessa tekemää ilmoitusta tosiseikkojen kiistämättä jättämisestä, joten kyseisen ilmoituksen merkitys on epäselvä. Tätä epäselvyyttä vahvistaa se, että käyttämällä ilmausta "substantially" ("olennaisilta osin") Corus lievensi ilmoitustaan, jonka mukaan se ei kiistänyt tosiseikkoja, selittämättä niitä nimenomaisia tosiseikkoja, joita kyseinen varauksellisuus koski.

199 Näin ollen komissiolle oli hallinnollisessa menettelyssä mahdotonta, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle on tässä oikeudenkäyntimenettelyssä mahdotonta, yksilöidä ne tarkat tosiseikat, jotka Corus on myöntänyt ja joiden nojalla sen tekemä yhteistyö on voinut helpottaa komission tehtävää. Tästä seuraa, että se, että Corus on käsiteltävänä olevassa asiassa myöntänyt väitetiedoksiannossa esitetyt tosiseikat, ei ole omiaan oikeuttamaan Corusille määrätyn sakon määrän alentamista yhteistyötiedonannon perusteella, sellaisena kuin sitä on oikeuskäytännössä tulkittu.

200 Tämä kanneperuste on edellä esitetyn perusteella hylättävä.

Kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

201 Corus toteaa ensinnäkin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukataan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (asia 106/83, Sermide, tuomio 13.12.1984, Kok. 1984, s. 4209, 28 kohta; asia C-174/89, Hoche, tuomio 28.6.1990, Kok. 1990, s. I-2681, 25 kohta ja vastaavasti asia T-100/92, La Pietra v. komissio, tuomio 15.3.1994, Kok. H. 1994, s. I-A-83 ja s. II-275, 50 kohta). Corus lisää, että kyseistä periaatetta sovelletaan usein sakkojen määräämisen yhteydessä (edellä 116 kohdassa mainitussa asiassa Hercules Chemicals v. komissio 17.12.1991 annettu tuomio, 295 kohta; asia T-141/89, Trefileurope v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-791, 185 kohta; T-142/89, Boël v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-867, 128–135 kohta; asia T-143/89, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-917, 54–56 kohta; asia T-150/89, Martinelli v.

komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 57–61 kohta; asia T-49/95, Van Megen Sports v. komissio, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 56 kohta; edellä 190 kohdassa mainittu asia Finnboard v. komissio ja edellä 190 kohdassa mainittu asia Mayr-Melnhof v. komissio, tuomion 334–336 kohta ja 352–354 kohta).

202 Corus katsoo, että Vallourec, jonka sakon määrää alennettiin 40 prosenttia, vain vastasi kysymyksiin, jotka sille esitettiin tarkastuksessa, jonka komission virkamiehet suorittivat paikan päällä komission lakisääteisten velvoitteiden mukaisesti, minkä Coruskin teki. Corus toteaa tämän osalta, että Verlucan lausumat olivat vastaus kysymyksiin, jotka komissio esitti vain Vallourecille.

203 Corus väittää lisäksi, että Dalmine, jonka sakon määrää alennettiin 20 prosenttia, vain ilmoitti komissiolle, että se ei kiistänyt tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, muttei kuitenkaan myöntänyt osallistuneensa kilpailusääntöjen rikkomiseen. Corusin mukaan Dalminen tekemä yhteistyö ei siis ollut Corusin tekemää yhteistyötä laajempaa. Corus väittää, että sitä siis selvästi kohdeltiin epäyhdenvertaisesti ja että komissio ei perustele tällaista kohtelua vastineessaan. Corusin mukaan Dalmine teki jopa vähemmän yhteistyötä kuin Corus, erityisesti koska se aluksi kieltäytyi toimittamasta komissiolle tiettyjä tämän pyytämiä tietoja ja koska se vetosi sitten oikeuteen olla todistamatta itseään vastaan perustellakseen sen, että se kieltäytyi vastaamasta tiettyihin kysymyksiin niin väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa kuin siinä kanteessakin, joka jätettiin tutkimatta, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuivat, ja jonka Dalmine oli nostanut komission sitä vastaan asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan nojalla tekemästä päätöksestä. Corus väittää lisäksi, että Dalmine riitautti niiden päätösten laillisuuden, joiden perusteella komissio suoritti tarkastuksia joulukuussa 1994, ja näin ollen komission mahdollisuuden käyttää hyväkseen näissä tarkastuksissa saamiaan asiakirjoja (riidanalaisen päätöksen 118 perustelukappale).

204 Corus katsoo lisäksi, että riidanalaisesta päätöksestä (174 perustelukappale) ilmenee, että japanilaiset kantajat eivät tehneet mitään todellista yhteistyötä komission kanssa ja että ne kiistivät hallinnollisessa menettelyssä sopimuksen olemassaolon, minkä takia niiden tilanne poikkeaa Corusin tilanteesta. Corus väittää, että Dalminen

tavoin japanilaiset tuottajat riitauttivat sekä niiden päätösten laillisuuden, joiden perusteella komissio suoritti tarkastuksia joulukuussa 1994, että sen, että komissio käytti hyväkseen näissä tarkastuksissa saamiaan asiakirjoja. Corusin mukaan riidanalaisesta päätöksestä (174 perustelukappale) ilmenee myös Mannesmannin osalta, että se ei koskaan ilmoittanut selvästi, kiistikö se tosiseikat, ja että se kieltäytyi toimittamasta tiettyjä tietoja, joita komissio oli vaatinut asetuksen N:o 17 11 artiklan 5 kohdan nojalla tekemällään päätöksellä. Corusin mukaan komissio siis loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta kieltäytymällä alentamasta Corusille määräämäänsä sakkoa ja näin ollen kohtelemalla Corusia samalla tavalla kuin Mannesmannia ja neljää japanilaista tuottajaa.

205 Komissio vastaa ensinnäkin, että sillä on sakkojen määrän vahvistamisessa harkintavaltaa ja että yhdenvertaisen kohtelun käsitettä on sakkojen osalta tulkittava tämän säännön valossa (edellä 201 kohdassa mainittu asia Martinelli v. komissio, tuomion 59 kohta). Komissio väittää joka tapauksessa, että kyseistä periaatetta sovelletaan vain, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla (edellä 116 kohdassa mainitussa asiassa Hercules Chemicals v. komissio 17.12.1991 annettu tuomio, 295 kohta).

206 Komissio kuitenkin väittää, että käsiteltävänä olevassa asiassa Corusin tilanteen ja riidanalaisen päätöksen muiden adressaattien tilanteen välillä on objektiivisia eroja. Komissio toteaa ensinnäkin, että Vallourec toimitti komissiolle erittäin hyödyllisen kirjallisen lausuman (Verlucan 17.9.1996 antama lausuma; ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 53 ja 170 perustelukappale) ja että lisäksi se ei kiistänyt niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, joihin komission väitetiedoksianto perustui. Komissio toteaa toiseksi, että Dalmine ei kiistänyt niitä tosiseikkoja, joihin komission päätös perustui (riidanalaisen päätöksen 172 perustelukappale), ja että tämä oli täysin selvää, kun Corus taas komission mukaan epäili sopimuksen koko olemassaoloa. Komissio katsoo joka tapauksessa, että vaikka komission oletettaisiinkin tehneen virheen alentaessaan Vallourecin ja Dalminen sakkoja, tällainen perustelu olisi tehoton Corusin vaatiessa sakkonsa määrän alentamista. Komissio väittää lopuksi, että sillä ei ole merkitystä, että syyt, joiden takia Corus ei voinut

saada sakkonsa määrään alennusta, poikkeavat niistä syistä, jotka estivät Mannesmannia ja japanilaisia tuottajia saamasta alennusta, koska Corus ei täytä tämän osalta yhteistyötiedonannossa asetettuja edellytyksiä, olipa näiden muiden yritysten tilanne mikä tahansa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

207 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei saa yritysten sen kanssa harjoittamaa yhteistyötä arvioidessaan jättää huomiotta yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin kuuluvaa yhdenvertaisuusperiaatetta, jota vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan loukataan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (yhdistetyt asiat T-45/98 ja T-47/98, Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio, tuomio 13.12.2001, Kok. 2001, s. II-3757, 237 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

208 On myös syytä palauttaa mieleen, että sakon määrän alentamisen perustelemiseksi yrityksen on toiminnallaan helpotettava komission tehtävää eli yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisten toteamista ja niistä rankaisemista (edellä 190 kohdassa mainittu asia Mayr-Melnhof v. komissio, tuomion 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, tuomion 332 kohta ja edellä 193 kohta).

209 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että yhtäältä Corusin tilanteen ja toisaalta Vallourecin ja Dalminen tilanteen välillä on tähän viimeksi mainittuun perusteeseen nähden objektiivisia ja huomattavia eroja.

210 Ensinnäkin on todettava, että Vallourec ei ainoastaan jättänyt kiistämättä niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, joihin komission väitetiedoksianto perustui, vaan toimitti lisäksi, toisin kuin Corus, komissiolle erittäin hyödyllisiä kirjallisia lausumia, erityisesti Verlucan 17.9.1996 ja 14.10.1996 antamat lausumat (ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 60, 62, 72 ja 108 perustelukappale).

211 Yksikään Corusin edustaja ei koskaan toimittanut lausumaa, joka vastaisi todistusarvoltaan ja merkitykseltään Verlucan antamia lausumia. Corusin 31.10.1997 antama vastaus, joka mainitaan riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleessa, on nimittäin merkitykseltään ja todistusarvoltaan rajallinen varsinkin, kun ei ole selvää, aikoiko Corus peruuttaa sen saumattomia putkia koskevan menettelyn osalta kirjeellä, jonka se 30.3.1999 lähetti komissiolle (ks. tämän osalta edellä 129 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 305–308 kohta).

212 Siitä Corusin mainitsemasta seikasta, että Verlucan lausumat olivat vastaus komission ainoastaan Vallourecille esittämiin kysymyksiin, on riittävää todeta, että komissio ei ole millään tavalla velvollinen esittämään suorittamansa tutkinnan vaiheessa samoja kysymyksiä kaikille niille yrityksille, joiden se epäilee osallistuneen kilpailusääntöjen rikkomiseen. On nimittäin todettava, että tällaisen velvollisuuden olemassaolo olisi omiaan haittaamaan komission toimintavapautta sen kilpailun alalla suorittamissa tutkimuksissa, ja näin ollen se voisi haitata myös kyseisten tutkimusten tehokkuutta.

213 On tosin todettava, että siltä osin kuin yritykset esittävät samassa hallinnollisen menettelyn vaiheessa ja vastaavanlaisissa olosuhteissa komissiolle samankaltaisia tietoja tosiseikoista, joista niitä moititaan, niiden on katsottava harjoittaneen komission kanssa samanasteista yhteistyötä (edellä 207 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni v. komissio, tuomion 243–246 kohta).

214 On kuitenkin selvää, että näin ei ole tapahtunut käsiteltävänä olevassa asiassa (ks. edellä 211 kohta). Näin ollen kyseistä oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa.

215 Dalminen osalta on varmaa sekä käsiteltävänä olevassa asiassa että tähän asiaan suullista käsittelyä varten yhdistetyssä asiassa T-50/00, Dalmine vastaan komissio, että kyseinen yhtiö ei kiistänyt niitä tosiseikkoja, joihin komissio perusti riidanalaisen päätöksen, kuten kyseisen päätöksen 172 perustelukappaleessa todetaan. Vaikka Corus ilmoittikin väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, että se ei kiistänyt niitä tosiseikkoja, jotka komissio esitti riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa myöhemmin todetun kilpailusääntöjen rikkomisen osalta, edellä 192–199 kohdassa todettiin, että kyseinen ilmoitus ei epäselvyytensä takia riitä oikeuttamaan Corusille määrätyn sakon alentamista.

216 Sen päätelmän tekemiseksi, että komissio ei ole syyllistynyt tämän osalta mihinkään epäyhdenvertaiseen kohteluun, on näin ollen riittävää todeta, että Dalminea ei ole tosiseikkojen myöntämisen osalta moitittu mistään samankaltaisesta epäselvyydestä. Muiden seikkojen osalta, joihin Corus vetoaa väittääkseen, että Dalmine teki jopa vähemmän yhteistyötä kuin se itse, on syytä todeta, että kyseiset seikat koskevat sitä, että Dalmine kieltäytyi alun perin ennen väitetiedoksiannon lähettämistä vastaamaan tietopyyntöihin, ja että komission mukaan Dalmine ei tehnyt tutkinnan tämän näkökohdan osalta minkäänlaista yhteistyötä.

217 Tästä seuraa, että komissio saattoi perustellusti katsoa, että kyseiset seikat eivät vaikuttaneet mitenkään siihen, että Dalmine myönsi tosiseikat väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, eikä näin ollen myöskään siihen, että komissio alensi kyseisen myöntämisen perusteella yhteistyötiedonannon mukaisesti Dalminen sakon määrää 20 prosenttia.

218 Lopuksi on katsottava, että kuten komissio toteaa, sillä ei ole merkitystä, että syyt, joiden takia Corus ei voinut saada sakkoonsa alennusta, poikkeavat niistä syistä, jotka estivät Mannesmannia ja japanilaisia tuottajia saamasta alennusta, koska edellä katsottiin, että Corus ei täytä tämän osalta yhteistyötiedonannossa asetettuja edellytyksiä, olipa näiden muiden yritysten tilanne mikä tahansa.

Sakon määrän laskeminen

219 Edellä esitetystä seuraa, että Corusille määrätyn sakon määrää on alennettava sen huomioon ottamiseksi, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen kestoksi vahvistetaan käsiteltävänä olevassa asiassa kolme vuotta eikä neljä vuotta.

220 Koska sakkojen laskemista koskevissa suuntaviivoissa hyväksyttyä ja komission käsiteltävänä olevassa asiassa käyttämää sakkojen määrän laskutapaa ei ole sinällään arvosteltu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyttä harkintavaltaansa käyttäessään, että kyseistä tapaa on syytä soveltaa, kun otetaan huomioon edellisessä kohdassa tehty päätelmä.

221 Näin ollen sakon perusmääräksi vahvistetaan 10 miljoonaa euroa, jota korotetaan 10 prosenttia kunkin sellaisen vuoden osalta, jona kilpailusääntöjä on rikottu, eli yhteensä 30 prosenttia, mikä tekee 13 miljoonaa euroa. Tätä määrää on sitten

alennettava 10 prosenttia riidanalaisen päätöksen 168 ja 169 perustelukappaleessa esitettyjen lieventävien asianhaarojen nojalla, jolloin Corusin sakon lopulliseksi määräksi tulee 11,7 miljoonaa euroa 12,6 miljoonan euron asemesta.

Vaatimus määrätä komissio palauttamaan sakon määrän tai toissijaisesti sen määrän, jolla sakkoa alennetaan, sekä korot

222 On todettu useaan otteeseen, että sellaisen kumoamistuomion seurauksena, jonka vaikutukset ovat takautuvia ja jonka vaikutuksesta kumottu toimi poistetaan takautuvasti oikeusjärjestyksestä (yhdistetyt asiat 97/86, 99/86, 193/86 ja 215/86, Asteris ym. v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 30 kohta; asia C-127/94, Ecroyd, tuomio 6.6.1996, Kok. 1996, s. I-2731, julkisasiamies Léger'n ratkaisuehdotus, s. I-2735, 74 kohta ja asia T-171/99, Corus UK v. komissio, tuomio 10.10.2001, Kok. 2001, s. II-2967, 50 kohta), vastaajana olevan toimielimen on EY 233 artiklan mukaan toteutettava kumoamistuomiossa todettujen lainvastaisuuksien seurausten poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet, mikä tilanteessa, jossa toimi on jo pantu täytäntöön, saattaa merkitä kantajan palauttamista tilanteeseen, jossa se oli ennen toimen antamista (asia 22/70, komissio v. neuvosto, tuomio 31.3.1971, Kok. 1971, s. 263, Kok. Ep. I, s. 553, 60 kohta; asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 32 kohta; asia 21/86, Samara v. komissio, tuomio 17.2.1987, Kok. 1987, s. 795, 7 kohta; yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2305, 59 ja 60 kohta ja em. asia Corus UK v. komissio, tuomion 50 kohta).

223 Yksi keskeisimmistä EY 233 artiklassa tarkoitetuista toimenpiteistä silloin, kun tuomiossa kumotaan yritykselle perustamissopimuksen kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon määrä tai alennetaan sitä, on näin ollen komission velvollisuus palauttaa kokonaan tai osittain kyseisen yrityksen maksama sakko siltä osin kuin tätä

maksua on pidettävä kumoamistuomion seurauksena perusteettomana. Tämä velvollisuus ei koske ainoastaan perusteettomasti maksetun sakon pääoman palauttamista vaan myös tälle määrälle kertyneitä viivästyskorkoja (edellä 222 kohdassa mainittu asia Corus UK v. komissio, tuomion 52 ja 53 kohta).

224 Käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida olettaa, että komissio jättää noudattamatta velvollisuuksia, jotka sillä on sekä tämän tuomion että EY 233 artiklan nojalla.

225 Näin ollen tässä oikeudenkäyntimenettelyssä ei ole tarpeen lausua kyseessä olevasta vaatimuksesta.

226 Samoin on todettava, että samasta syystä ei ole tarpeen lausua myöskään siitä Corusin vaatimuksesta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää kaikista toimista, jotka ovat tarpeen tämän tuomion täytäntöönpanemiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

227 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa osa vaatimuksista on ratkaistu toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, on määrättävä, että kantaja ja komissio vastaavat kumpikin omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **EY 81 artiklan soveltamisesta (asia IV/E-1/35.860-B — saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2003/382/EY 1 artiklan 2 kohta kumotaan siltä osin kuin siinä todetaan kantajan rikkoneen kilpailusääntöjä ennen 1.1.1991.**

2) **Kantajalle päätöksen 2003/382/EY 4 artiklassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 11 700 000 euroa.**

3) **Kanne hylätään muilta osin.**

4) **Kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Forwood Pirrung Meij

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä heinäkuuta 2004.

H. Jung J. Pirrung

kirjaaja toisen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet ..... II - 2332

Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ..... II - 2333

Asianosaisten vaatimukset ..... II - 2333

Vaatimus kumota riidanalaisen päätöksen 2 artikla ..... II - 2335

Kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todettua kilpailusääntöjen rikkomista ei ole tapahtunut ..... II - 2335

Asianosaisten lausumat ..... II - 2335

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2344

Kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu sen takia, että väitetiedoksianto ja riidanalainen päätös ovat keskenään ristiriidassa niiden todisteiden analysoinnin osalta, joihin vedotaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen toteen näyttämiseksi ..... II - 2352

Asianosaisten lausumat ..... II - 2352

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2353

Vaatimus kumota riidanalaisen päätöksen 1 artikla ..... II - 2355

Kanneperuste, joka koskee riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiselle aiheutuvia seurauksia siitä, että kyseisen päätöksen 2 artiklassa todettua kilpailusääntöjen rikkomista ei ole tapahtunut ..... II - 2355

Asianosaisten lausumat ..... II - 2355

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2356

Kanneperuste, joka koskee arviointivirhettä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen keston osalta ..... II - 2358

Asianosaisten lausumat ..... II - 2358

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2359

Vaatimus kumota sakko ..... II - 2363

Asianosaisten lausumat ..... II - 2363

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2367

Vaatimus vähentää sakon määrää ..... II - 2371

Kanneperuste, joka koskee arviointivirhettä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden osalta ..... II - 2371

Asianosaisten lausumat ..... II - 2371

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2373

Kanneperuste, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ..... II - 2378

Asianosaisten lausumat ..... II - 2378

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2381

Kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista ..... II - 2383

Asianosaisten lausumat ..... II - 2383

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2386

Sakon määrän laskeminen ..... II - 2389

Vaatimus määrätä komissio palauttamaan sakon määrän tai toissijaisesti sen määrän, jolla sakkoa alennetaan, sekä korot ..... II - 2390

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 2391